

1601.II. Collectanea
literarum, historiarum et
rerum observatu
dignarum...K.50

Manuscript.

H.

Page 100

1881

Literarum, Historiarum et rerum observatu
dignarum, ex varijs scriptis hinc inde
consecinata

ANNO DOMINI. M D LXXXII.

EXEMPLUM

l. 1101.

Literarum Moscovitæ per suos Legatos
ad Maximilianum Secundum

Romanorum Imperatorem
in Sarum.

TRINITAS vera, sancta et benedicta, omnibus
veri Christi fidelibus sapientiam loquaris ex alto, ad sis nobis,
nosq; in vera salutis via instituas, et sic in populo tuo de voluntate
tua loquere. Ideo Deum nostrum in sancta Trinitate laudamus
et celebramus, eiusq; imploramus gratiam, ut sceptrum Imperij
Rusie tenere possimus.

NOS Magnus Dominus
Imperator, et Magnus Dux Joannes Basilus, Univerſe Rusie,
Wladimirie, Moscovie, et Novogradie Imperator Cæſar, Imperator
Aſiaticæ: Dominus Belocœnia, Magnus Dux Smolensis, Præſens
Igorien: Dominus Welen, Bolgarien et aliorum ditionum Dux
Magnus Dux terre inferioris Novogradien: Quinen: Gandenſis,
Beltranen: Rosfacen: Jaroslaven atq; totius Schemen Provincie,
anterioris plagæ Imperator, Hæſus, Livonia, et Dominus multarum
Provinciarum. Scribis ad Mariſimo et venerabiliſſimo Fratri
nostro Maximiliano Secundo Dei gratia Romanorum Imperator

semper Augusto, Germania, Hungar. Bohemia, Pala
tinate, Sclavonia, et multarum aliarum provinciarum
Regi, Archiduci Austriae. Mittimus ad te fratrem
nostrum Legatos nostros vulgares Curie nostrae Ministros
et locumtenentes in Lacu albo Kuth, Zacharium Joannem
Kuonitz Belofsky et Secretarium nostrum Andream
Archibarba. His itaq; quaequid proposuerint tuae clementiae
fidem habere uelit. Datum in Domino nostrae Aulae
et Civitatis Mosconiae Anno à Munko condito 7084.
Mense Januarii, Indictione tertia. Regnum nostrorum
43, Imperij Russiae 30 Caesarij 23, et Astracanensis 21.

MAGNI DOMINI CZAR
et Magni ^{Ducis} Joannis Basilij totius Russiae qd per suos
Legatos Kuth, Zacharium Joannem Kuonitz
Belofsky Praefectos Lacus Albi, et Andream
Archibarba, suum Secretarium
ad fratrem suum Maximilianum
Romanorum Imperatorem
missos

FACTA PROPOSITIO

DEIGRATIA in Trinitate sancta volens veneranda
Magnus Dominus Czar et Magnus Dux Joannes Basilij
Universae Russiae qd mandavit tuae Maestati Caesarum
fratri suo Chariissimo et amantiissimo sequentia significare
et proponere.

Tuae clementiae pro Joanne Obornzel à Brofite
Equitis Ordinis Virum et ministrum suum fidelem, Parmensis

10. ALBERTVS natus in Noua Ciuitate 13. Nouembri inter nona
et deciman ante meridiem. Anno 1559. 362. 275
230
11. VECESLAVS Natus in Noua Ciuitate nona Martij i. ftale
post deciman ante meridiem. Anno 1561.
12. FRIDERICVS. Natus in Linz Austria Supra onasum 21.
Iunij inter primam et secundam horam nocturnam 1562.
13. MARIA Nata in noua Ciuitate Austria 19. mensis Februar.
inter 7. et 8. ante meridiem 1564. Et obiit in die
Palmarum 24. Martij eiusdem Anno 1564.

I V D I C I V M 1 6 6 3

Notatū dignū quod
Anno 1562

Augustae Windelicorum mortui homines — 1744
Eodem Anno nati Infantes — 1717
Ibidem Matrimonio iuncta paria — 459

Notandum de confinijs Hungariae

Sacri Caesaris et Regis a Maximilianis soluit et exponit ad confinia
Hungariae et Croatiae f. h. 1673527½ Extractum ex Pragae
Bellari Secretarij die 27 Octobris Anno Domini 1583.
Wienae Austriae

Anno 1587 cum eisdem missis in legationem ad
Sacratissimum Imperatorem RUDOLPHUM
secundum Praga reperti duos Graecos
Monachos, qui habuerunt literas
Graecae scriptas et hoc modo
in latinum sermonem

^{missas}
Gabriel misericordiae divinae Archiepiscopus Iulianorum P. Archidia-
cum et totius Bulgariae, Serviae, Albaniae, utriusque Wallachiae
Illustrissimae et Potentissimae ubiuis terrarum Princeps,
Sacratissimae Metropolitae, Deo charissimae Archiepiscopi et Episcopi,
Sanctissimae Hieromonachi et Abbates, Honoratissimae et pre-
tiosissimae Proceres, atque adeo uniuersae Christi Domini Nos-
trique nomen gerens ipsaque peculiaris Populi, filij in Christo Domino
dilecti. Gratia nobis omnibus et pax atque misericordia a Deo
omnipotente adsit. Sanctissimae Hieromonachus Dominus
Philothemus et Abbas Sanctae atque regiae Monasterij Serua-
toris nostri Iesu Christi omnipotentis in sacro et celeberrimo
monte ATHO confugit ad mediocritate nostram, nobisque
retulit de debitum Sanctae illius Monasterij et de sacris uasibus,
quae oppignorata sunt Ibricis et Turcis propter summam
mille sexcentorum aureorum. Itaque a nostra mediocritate
scripto petiuit, ut haeret sibi ablegari viros sanctae Monasterij
qui a pijs et recte sentientibus Christianis elemosina colligerent
Quam petitionem cum equitatis consentaneam iudicet mediocri-
tas nostra, et pondus debitorum Regiae illius Monasterij ipsa
expendat scribere ad oes pijs et recte sentientes uoluit, simul
amandans nomine Sacrosanctae Monasterij Sanctissimae et

Venerabilis Hieronymus Dominus Gregorius una cum Sancto
363. 291
Auss^o Monacho D^{no} Malabria, rogantes ut ipsos promptè
blande et hilariter suscipere, succurrere, misereri, ipsosq;
admirare uelint, non sermone solum sed et opere quantum
cuiusq; uestrum patitur conditio. Quo uestra elemosyna
subleuetur sanctum et regnum illius Thomae^o Omnipotentis
Dominus Noster Iesu Christi queat effugere debitorum
grauitatem, et redimi sacra illius uasa. Vos autè habetis
placabilem Indulgentiam in die Iudicij omnipotentis Dei Vestri,
qui uos dignos reddat sibi a dextris
suis. Cuius gratia et infinita mi:
sericordia et intum, atque
benedictio nostra medi:
ocritatis sit cum uobis
omnibus Amen.

Mense Julio, in dictione 1587ta

Translatum ibidem Praga opera Domini Doctoris Meleri
Caesari Consularij in Camera Aulica prima die Augusti
Anno ut supra 1587.

De Vago amme Epigramma

Humorosa lingua secat, Ausoniaq; uagatur,
At Boema praecipis uoluitur amme Vagus.

1594 die 9 Sept^{is} cur castra Christiano
ad Faurim^o pedur^o sunt directa.

Cur castris Faurim^o exuti Christiadae sunt,
Proditio efficit, uanay credulitas.

Responsum Candidatorum Regni Polonie
ab Ordinibus Equitum Nuncijs datum.

- Sacra Cesar
Mater Dulcis inexortis cultura potentis amici
- Regi Catholico In commune boni uisitat cognoscimus ipsi.
At gaudemus, opus nobis no esse potente.
- Regi Romano Qui hincos lepores una sectabitur hora
No quandoq, quandoq, carbit utroq,
- Vngaris Euntis minuate, qua audistis et uidistis.
Beatus, qui no fuerit scandalatus in uobis
- Parmensi Principe Nunc prece, nunc precio nunc ui, nunc sorte suprema
Permulcet Doros, et tendit in altera iura.
- Piascis Nescitis quid petatis
- Mosco Si modo non census, nec claru nome Auora,
Sed probitus magnos ingemioq, facit.
- Sueco Intende praesere procedo et reyna. §: 44
- Catholis omnibus Istud uobis non peti, sed concedi solet.

Alatun Warsania Pragam per Postum
du, Prag. ueteris R° 1587.

Amiratus Caesaris Turcarum de elegantia a
Polonia Statibus in Regem suum

Stephano Bathorij

Scheme Transylvan.

Wayroda.

Illustribus ac Magnificis Dominis Senatoribus

Jurisyti Regni Poloniae Gratiam iustam.

NOS AUGUSTUS Deus terrarum Imperator totius orbis
Flagellum Dei, Custos Paradisi, et Monumenti Crucifixi
Dei Christianorum, atque magni Prophetarum fidelis servus,
Non est dubium Illustri et Magnifico Domino Antaresco,
vobis nostris cum Regno Poloniae facta et pacta sanctis-
sime et inviolabiliter ab acceptis temporibus tenere, ob-
servare conservareque. Quapropter dignum et iustum
nobis esse videbatur. huiusmodi Vinculum amicitiae et pa-
cis nobis in memoriam reducere. Non enim praeterit
vos Regnum vestrum istis temporibus esse desolatum ob
discessum Henrici Regis coronati, magnae familiae Prin-
cipis nobis amicissimi, quem ut aiunt de Regno vestro
propter malam tractationem, et non praestititionem
vos illi solita obedientia discessisse, cumque nullo modo iam
in Regnum Poloniae adiolaturum exelatis. Quae de
causa rumores certi (pro ut non ignoramus) ab nos depe-
runtur. quo reiecto Principe coronato Henrico alium
eligere vobis animus est, nempe Germanorum Caesarem
aut Principem Moscovium homines inconstantissimos, nobis
autem inimicissimos. Vosmet ipsi cognoscere potestis eos no-

solum alicui, verum nec sibi nil unquam prodesse potuisse.
Spem ergo aliquam in vos collocare caute, ne vos fallat
Considerate itaque ut huiusmodi fœdera et pacta quae sunt
in perpetua tempora constituta inuiso robore permanere
possint, et pericula per hoc tempus existimamus nos
habere tanta, quae nos a Violatione pactorum merito de
terrore debeant Ergo date operam ne peiora et deterio
ra in vos et Regnum vestrum adueniant. Scimus enim
multos vos habere nobilissimos et praestantissimos Viros, quos
commode vobis dominari existimamus. Et si non est ami
cus de gente vestra eligere Principem, non procul abest
Vir magna dignitatis et conscientia Stephanus de Ba
thor Palatinus Transilvaniae, cuius opera et in
dustria pacem et tranquillitatem apud nos consequi po
teritis. Si autem vos aliter facere cognouerimus testa
mur per Deum viuum eiusque Seruum atque Prophetam
magnum Mahometum vos per nos regnum vestrum
diuisuros, sub iurisdictionem nostram subiugatos
possessiones desolatos, Vosmetipsos, Uxores Filios et
filias in perpetuam seruitutem recepturos certo creda
tis. Primum autem Cuitates Topolim et Carouiam
armatis militibus oppugnatos. Attamen nihil dubi
tamus de fide et constantia vestra, erga nos. In his au
tem rebus omnibus Solitano Legato nostro, et Cancellario
vobiscum tractare oretenus commisimus, cui ut fi
dem adhibeatis rogamus. Datum Constantinopoli uil
tina Septembris. Anno Natiuitatis Mahometi Pro
phetae magni 575 Imperij Vero nostri. Secundo.

Trenchinij. Scribebat Matthias Rosa.
Anno. M. D. LXXXVI. die 18 Nobs.

Surax Imperatoris ad Dno's
Regni Polonie datam

Gloriosi et Illustres Principes plibis Natarum
IESVM imitantes Domini Polonie
determinantur exitus vestri
beatj.

Quamprimum Mandatum nostrum Cesar exaltation
vobis exhibitum fuerit scitote, quod ad pacem vestra vlti oia
gubernante et regnie Magnoni Principu, ex hominibus vestris
selectis Christophoro Desek nuncupatione Legatu cu vris vestris
mittentes, tenoreq literaz vraz significari Regem Polonie
Stephanum 12 die mensis Xbris esse mortuum

Ex quo Rex vester est factus regni vestri aequitate
gubernans, ois illius actioes vobis fuerunt fortunatae, fec-
deriq; antiquo inter nos into profecto honore exhibere solitus fuit.
Et quemad: ille fedus venerabatur, nos quoq; eodem modo
honore preuimus. Vos inquireret, ut ex parte parte nostre
excessa fedus paxq; inuolabiliter obstruatur pteyctis, dicitiq;
Primitiui ex clementia nra datum, non Regi solummodo
Polonia, sed Dominis vniuersis et toti Regno Polonia fuisse
datum. Et quemad: Reges vesteri Alani, Alaniq; pacem
fuedneq; fuerunt venerati: ita etia voluntas vestra est, ut
veneretur, neq; terminu excedantur promittitis.

Prater ad portam nram excessam quida garruli
uementes fedus antiquu violari et rumpi suadebant,
asserentes, ne illis fides adhibetur. Vos vero supplican

non ut fedus uolantur, aut quicquid contra illud age-
retur, nulla ratione se uelle hinc uictis significatis.

Et praeter haec Legatus uester praedictus quicquid
interius est locutus secundum ipsius expositionem ordine partem
nostra excellae est significatum ingenium meo pensitatum
Itaque si iuxta Regium Poloniae modum pare antiquam
foedus antiquum conseruare et uenerari uolueris est
uestra. Ut ab antiquo obseruatum est. Spem uos in arbitrio
uestro est seruari.

Quicumque ad partem meam uenit amicum spero, nulla
illis sit iniuria. Quomodo ^{fieri} potest cum spero uenit corde,
non recipiantur aut turbentur, et amicitiae antiquae honore
exhibentibus clementia nostra non declaratur.

Quod Rex uester mortuus uix gubernas motus ortus
fuerit fortuitus, ex eo, quia summa erga partem nostram
excessam obsequium declarauit fuit. Nam cum Rex crearetur
est pro uos aduocatus, uictis, hinc aut malis sit, quid sit
seruiit.

Interim donec Rex uobis futurus ex amicis Portae
nostrae excellae licentia nostra electus fuerit, aut ex uobis
ipsis, quum diuini officio Regis iudicaueritis, portae nostrae
excellae significantes tandem in Regem elegeritis procul dubio
equius et prudentius regimine Regni surgetur, quam Rex
mortuus est functus.

Garrulus nos amres non porrigimus Deus nobis
potestatem, autoritate ingenium tantum dedit, ut statim
non audita parte altera in puncto garrulus amres no cedibi-
beamus, nisi equitas illorum erga partem nostram excessam

superius fuerit per scripta et capitula: tandem fides nostra
366. 224

Quod illorum uerbis adhibetur

Quod si igitur multis in generibus illor' uerbis fidei
adhiberimus fœdus, ne rumpamus Rex uester nos
uoluntate eligi debet.

Quomodo causam Legati uestri ad Portam nostram
misistis? sine dubio non aliam ob causam, quâ ratione
electionis Regis. Si autem aliam ob causam misistis
mihi à nobis asseruatur, ut cum literis uestris hominē
ad portam nostram mittatis, priusq; uenia nostra Rex
in Polonia exigatur. Nulla ratione uoluntate nostra est,
ut electio sine uenia nostra fiat, quia si sit, pax et
fœdus tandem rumpentur, et quam habebim' sitis for-
mam rumpimus cognoscetis. Nam quod ditiores uestre
Regniq; uestrum tractatus in tranquillitate fuit, usq;
mitiss, quate uixitis obsequio portæ nostræ tribuere
debetis, quam summa ipsi gratitudinem pro uos
intelligere potestis.

Quare necesse est, ut quamprimum ex Chan-
portæ nostræ Maximus Mustafa Chanis (cuius
actones Deus secundat) ad nos uenit, hinc rei
Studio incumbatis: Ut quem ad Reges Polonia fœderi
faci Privilegijs honorem exhibuerunt: ita uos etiam
honorem exhibeat, si nullis ut à nobis etiā p' his hono-
ris fœderi exhibeat.

Et ut fœdus permaneat ex sinceris amicitis portæ
nostræ, licentia nostra, aut uero ex uobis ipso officio
regis dignum eligatis. Cui si cognoueritis, uos regnate.

instruam in pace manebitis. Nos quoque Regno vestro deli-
gentius aduersantes maiori quam tempore Regis prateri-
torum fruemini pace.

Si autem nobis iniuris ex amicis aut inimicis vestris
Vienna aut Germania, Hispania, Anglia, Gallia vel
Mysoria vestram Imperii amicitiam et licentiam Regem
eligentis, ex his qui uiolatores sunt fœderis habiti eritis:
tandem uero periculum uobis inde emerget, ac etiam si
confideraueritis tarde et inuicibile erit. Nam pax et fœdus
per omnia negligantur.

Si autem ex animo et corde postulatis ne pax et
fœdus uideatur et amicitia conseruetur, Rex quem
electuri estis ex antiquis amicis vestris aut uero iuxta
consuetudinem uestram antiquam ex uobis ipsis quem
uoueritis uos (Primum prout in significatis) esse debet.

In summa si prater hæc duo prædicta tertium, quid
feceritis nulla ratione quiescetis. Regnum enim uestrum in
prædam uestetur, fœdus uestrum cum porta uestra procul
dubio mutabitur. His consideratis prater omnem rationem
horum duorum sermorum uni uel alteri acquiescere debetis.

Si fœdus uestrum conseruari et non mutari uoluntas
est uestra, ut dicitis, cum satisfactione uestra acquiescent
contrarium quid ostendere non debetis! Legationem uestram
mittere et mortem Regis significantes, obsequium uestrum
offerere: quod Regem contra beneuolentiam uestram non
eligentis significatis.

Itaque si quieti in Regno uestro manere uultis,

u^{367.}uxta prescriptam formam operantes, amicis nostris a-
mici, inimicis, et nostris inimici exotes aliorum uerbis antea
non porrigatis. Sic scitote, et insigni infide adhibe-
te. Datum 12 Mensis Rehib' Anno Mahometi
995 Constantinopoli. Rehib' Turcice latine
Iulius ut quidam autimant. Ergo datae sunt literae
die 22 Julij uuxta usum correcti Calendarij.

Haec literae cum ex stylo magis tautologijs et senten-
tiarum dissoluto nexu, uitiato, tum ex dispositione
confusa et prope disiecta apparent esse ficticia. Na
uidetur esse incredibile, ut tantus Princeps non
habeat in sua Cancellaria doctorem et sapienterem
scribam, quam is est, qui has literas conscripsit et
in tam differentem contextum redegit. Ergo illis
tantum fidei est adhibendum, quantum alijs
quae nomine Constantinopolitani
Tyranni hactenus circum-
ferri passim uisae
fuerunt.

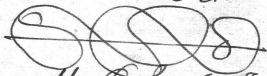
Scriptura die 12 Augustij
Anno Domini 1587

SENTENTIA PER PI
LATVM PONTIVM LATA

cum D: N: J: Et crucis patibulo damnaretur

Nos Pontius Pilatus Index in Hierosolym sub
potentissimo Monarcha Imperatore Tiberio Cesare,
cuius imperium felicissimum cogeret altissimis sanctis
seculis. Nos (inquam) sedentes pro tribunali ob
Iesum in iustitia et Synagoga Iudaeorum: quoniam
representatus est nobis **JESVS NAZARENVS** qui
temeraria assertione filium Dei se dicit, et cum pauper-
cula matre natus sit, se Regem Iudaeorum praedicat,
opusq; Salomonis se destruere iactat. Quibus omnibus
cognitis et auditis crucis patibulo
damnatione cum mori debere
proscribimus una cum
Latronibus

IT' EDVCITE EVM

Praga in aedibus Carolini jurisperiti Domini Viti
Optalmij ex quodam codice descriptione die 3
Mensis Augusti Anno Domini 1587.

De morte Pilati, quo videlicet hujus
generis fuit mortuus inde infra

folio usq; 225

STEGANOGRAPHIA

368.

8

296.

Venerabilis Domini et Patris Joannis Trithemij in Span-
Haym Abbatis, cum Epistola, quam scripsit
hoc viro Arnaldo Busto Carme-
litae Gaudensi Anno Domini
M D III.

Tractans quinq; libros de mirabilibus
et abditissimis naturalium rerum
inuentis ab ipso Abbate
iam supradic^{to}
excogitatis

Liber iste ab Hebraeis Cabala appellatur, Theo-
phrastus et Cabalam et Magiam, abbi etiam
Librum naturae suae in scriptis nuncupat.

Autoris iudicium de hoc libro
ad Idiotas.

Discite prius homines hanc artem postea iudicate,
quam si requireritis intelligere, non ipsam, quae
bona est, sed obtusa vestra ingenia reprobate.

Petri Baro^{seij} iudicium de
eadem arte.

Somnia scripserunt multj phantasmata multj.
Sed superat cunctos hac vice Trithemius.

EPISTOLA

Venerabilis Domini et Patris Joannis Tritheimij

Abbatis Spanhaimensis trium linguarum

peritissimij, missa ad doctum Virum

Arnoldum Buxium Carmelitam

Gaudensem, tractus de

mirabilibus et abditis:

naturalium rerum

inuentis, quae

ide Abbas

Anno Salutis humanae restauratae

1503

excogitavit

Joannes Tritheimius Abbas Spanhoy-

mensis Arnoldo Buxio Carme-

litae Gaudensi Salutem et

synectram in Domino

charitatem &

IV, Frater optime Buxij, filij, me tot tuis literis ad
me missis per anni spatium uel unis saltem respondi.

Non quod tui sum oblitus, quoniam unice amavi, sed
propterea quod rebus tam familiaribus, quam etiam publicis
ad hoc sum occupatus, ut mihi licet interdum respirare ab
diuturno labore. Parce ergo mihi, laboribus irascere,

quantum libet: ueruntamen meum sicut in duplicatis tuis
literis recompensare conatus sum, ut si quia indignatio tui
animi aduersum me irrepserit, literarum sponte duplicata
curetur. Quae scis, quid interea egerim, quid scripserim?
Dicam: Ordinis nostri reformari statuta, ubi ubi capitulo

Annali, per ordinem digesti. Item unam uoluntatem, quod tibi in
his mitto, de triplici religione christiana ex Mandato Patris Bradus
369. 11
234
nostri composui, occasione scribendi tractus ex gratia editione
Patris Bursfeldensis, cui multa addidi, omnia ab eo edita
alterari, sicuti in epistola operi imposta carere potes. Item
Cursum et Rosarium de sanctissima matre ANNA composui, quod
opusculum tibi cum his mitto eo, quod te amatore eius agnove-
rim. Alias quoque orationes varias deuotasque, de diuersis
Sanctis, atque Rosarium pro afflictione postulantium edidi, quarum
certus non est numerus. In manibus in habeo gratum
opus, quod si unquam publicatum fuerit (quod absit)
totus mundus mirabitur. Cuius primi libri Titulus est.

STEGANOGRAPHIA

Erunt autem quinque libri, quorum quilibet ad minus centum
Capitulis distinguetur. Incipit hoc opus ad misterium
unius magis **PRINCIPIS**, quem nominari non est
opus. Quæris, quid hoc opus doceat? Maxima docet,
et omnibus respondentibus stupenda et incredibilia, quæ a
seculo non sunt audita.

PRIMVS Liber continet plusquam centum mo-
dos occulte scribendi, quicquid uelis, siue omni superstitia-
ne, siue literarum transpositione, siue omni timore: ita ut non
sit homo in mundo, qui naturali industria scire uel suspicari
possit, quid in literis contineatur, præter eum, qui mecum
artem nouit ex me, uel ex alio quem ego docuero. Debe-
sunt plura, familiaria, unum suspitione reuerentia: sed in-
tentio meam nemo siue arte mea percipere poterit in a-
terminum, quantumcumque sit doctus. Et res est uere stupenda.

SECUNDVS Liber multo mirabiliora con-
tinet. Videlicet: Possum hac mea arte mentis meæ con-
ceptum artem meam scienti natum facere ad quantacumque

precisus Regibus similis ei longo etiam in uellulo extitorit. Et hoc mediante intentione Spiritus Sancti. sine litteri nominis de quo in Cantica legitur. Sicut dicitur, et ex Pasore, spiritus est solus, et Diuina reum Doctor praecipuus: Sic Jonas, Ezechiel, Daniel, ceterisq; Prophetae.

distanciam, ad centum etiam miliaria, uel plura, secure sine scriptis, sine figuris, sine signis, per quicumq; muncium. Quis comprehensus fuerit in uia, si interrogatus etiam per tormenta durissima nihil potest fateri de mincio meo: quia nihil illi penitus de illo constat. Quicquid occurrerit, mincium meum semper manebit occultum. Nec oēs totius mundi homines si simul essent congregati possunt illud inuestigare uirtute naturali. Item si uolo, etiam sine mincio id facere possum: uidelicet uoluntatem meam indicare scientij in carcere artem meam scientij, etiam longe absens, quantumcumq; custodiatur, etiam si tribus miliaribus sub terra sederet. Et haec omnia luxurie et uincere: scilicet sine ulla superstitione, uel adiutorio spirituum. Mira sunt haec, sed audi mirabiliora.

TERTIVS Liber docet artem per quam possum hominem filiatum scientem linguam matrem, qui nunquam nouit uerbum Latini sermonis, in duabus horis docere scribere, legere, et intelligere latinum sermonem satis ornate et distincte: quantumcumq; uoluerit, ita, ut quicumq; uiderint eius litteras, haerent, uerba intelligant, et latine compositam orationem.

QUARTVS Liber continet multa stupenda, experimenta, sed pure naturalia. Mentem uidelicet meam indicare scienti artem meam inter eundem, bibendum et sedendum cum alijs, sine uerbis, sine nutibus, quam luxurie uoluerit: etiam inter loquendum, praedicandum, ludendum in organo, uel cantando sine impedimento cuiuscunq; uel alterius cuiuscunq;: ita ut praedicando

Summa et bona indicam, non verbis, non signis, no minus
unicuique artem meam scienti, largissime, quicquid ualens
etiam clausis oculis, et alia multa. 370. 18 238

QUINTVS Liber continet, que non sunt, in
publicam proferta. Mirantur hęc omnes, qui audi-
unt, e quibus multi sunt apud nos Nobiles et docti Viri,
qui existimant ista, aut esse impossibilia, aut superna-
turalia.

His ergo tibi respondeo, quod et saepe respondi.
Multa naturaliter esse possibilis, que uires naturę
nescientibus impossibilia uel supernaturalia uidentur.
Et ecce coram DEO MELO loquor, qui omnia nouit,
quod ea, que dixi MIRANDA multo sunt excellen-
tiora, profundiora et maiora ac uti hora, quam,
ut ego scribere, uel tu credere possis: et sunt oia puri
naturalia, sine deceptione aliqua, sine superstitione,
sine Magia, sine inuocatione spirituum aut ipsorum
qualicumque ministerio.

Hęc ideo dixerim, ut si forte aliquando rumor
ad te peruenit me scire impossibilia, non me Magu
illuc esse existimes, sed Philosophum. Nam quod Alar-
to Magno profundissimo naturalium rerum scrutatori
contigit, ut propter miranda, que occulta uirtute natu-
re operatus est, Magis a uulgo sit habitus, mihi,
sum certus, similiter contingere potest.

Dicit quis: Unde mihi ista, que nemo alius
nouit? Non ab homine, neque per hominem ista didici,
sed per reuelationem meo ciuius. Cum enim presentis anno

quodam uice cogitarem, quid nouij possem inuenire, quod
homines lateret, capi cogitare, si ea possem excogitare, quae
dixi MIRANDA. Quae post hanc praesentiam tandem
de re impossibili penitus desinere, dormitum me nocte repoi
sabatatem meam ipse deridens, quod impossibilia quaeere tentauij,
eadem nocte adstitit mihi quidam, qui dixit: Non sunt, non

Secro Vera
agina in in
langine vide
nile hinc
lucumit.

sunt uana, o Tritheimi, quae cogitasti, quamquam tibi sunt
impossibilia, quae nec tu, nec alius tecum poterit inuenire.

Dixij ad eum: Si possibilia sunt, dic obsecro quomodo fiant.
Et aperiens os suum de singulis per ordine me docuit,
ostendens, quomodo fieri, quae cogitauerim multis diebus
frustra, facile posset. Haec coram DEO suo, quia non
mentior, sed ueritatem dico. Neminem adhuc ista docui,

quamuis multi magna promitterent praeter unum Princi
pem, quem de possibilitate artis certum fieri manifesto
argumento ostendi. Nec ista deest scire alius, quam
Principes, alioquin multa per ea posse fieri mala, ut pote,
traditiones, deceptiones, fornicationes, et alia, quae uicij
uellent mala. Sed haec utentes arte, multa bona
per eam facere possent. Possem autem ista omnia docere,

in omni lingua totius mundi, quam nunquam
audiui. Haec tibi optime BVSTIJ

significare uolui, ne mi credas
ociosum. Vale et ora

Deum pro mi.

Raphisimi in Spanbrym feria secunda post
Caluarum Anno Domini 1503

Justoano graphia. Ihu scilicet scilicet ad quantamuis etia distantia
Examinandi animi ritus modosque tradidit, quibus nec Junonis omni
= scia Zelotypia, nec Danaes auctissima custodia queat resisteri, neque
omnia perituros centoculi Argi Vigilantia queat Explorare.

AENIGMA

371.

239

De medicina caelos
Ad Magnificum Dominum Simonem
Forsach de Gbymes

PROSERIS undifilium primo uertatur in aequor,
 Hoc mare sit rapidus uentus, et aura furans.
 Hinc elementarum turpis confusio fiat,
 Quale fuisse Chaos secuta praesca docent.
 Ex his coningat fuluum referendo colorum
 Aspectu informis terribiliss. L. E. O.
 Post niger et liquidum uolitando per aera coruus
 Horrendumq; fumens tetra sequatur uuis.
 Huic Alas subeat uario distinctus amictu,
 Summis quondam delicia atq; decus.
 Inde creetur Olor mineo candore coruscans:
 Mox flammis restrens circa terga Draco.
 Demq; cum fuerit rubro decoratus amictu,
 Tunc operis finem totius esse pnta.
 Pristina namq; Deo species et forma redibit,
 Infida mutabit nec sua membra magis.
 Sic domitus Proteus, subtili arigmate, mignimus
 Magne Baro, sacra denotat, artis opus.
 Illud opus, quom non habet hic praesentius orbis,
 Quodq; tegunt merito, Turbae sacra, Saphy.
 Petrus Baroheius auct
 in gratiam eiusdem Dni
 Barons

ALIVD
ad Guilhelmum Blancum

Corpus Apollineo uinum dissoluimus igne,
Spiritus ut fiat, quod fuit ante lapis.
Huius et e madys trahimus penetrabimus aurum,
Aegra quod à matris sordibus aera leuat.
Semine natali postquam se iuximus oſa,
Hæc confanguinea deinde lauamus aqua.
Nascitur ex illis uarios induta colores
Alis, et in coelum candida facta uolat.
Tum nos igne nouo depuramus illius alas,
Lacte coloratas imbuimusq; suo.
Atq; quod est reliquum, cum sanguine purissimus illam,
Muciberis rabiem domæ adulta ferat.
Hanc uolucrem, Guilhelme, suam ter maximus Hermes
Dixit, et hoc toto non habet orbe parem.

MATRÆÆ FERA

Admiracionem grantem tum Græcis tum Romanis
prestitit olim de se Matreæ Philosophis. Is enim
dicebat feram a se mitriri, quæ ipsa se met uoraret.
Vnde et hodie anxie multy sciuntantur, quænam sit

MATRÆÆ FERA

Vnde Versus

In cunctis mirabilis nil rebus habetur,
Quam fera, quæ corpus deuorat ipsa suum.
^{Et} Hinc truculenta suos ubi iam depauperit artus,
Nobilior multo quam fuit ante manet.

19 Aug A° 1587

DE BOHEMIA REGNO

372. 12 240.

Anno 1587 Status inchoati Regni Bohemice in gratiam
 Sacratissimi Principis atq; Imperatoris Rudolphi Secundi
 commemoratione facta Urbium, Cuitatum, Oppidarum
 Castrorum, fortificationum, Curiarum nobilitatum, Pagor
 et Sessiorum atq; mansiorum liberali ex causa con
 promiserunt et obtulerunt se daturus taxam a singu
 lis redditibus publicis et privatis, mercibus, ut pote
 Cerevisia, vino, frumento et alijs quibuscumq; rebus
 in quinquennio sat grandem et intolerabilem,
 ut debita per Dinos quondam Imperator Ferdinandum
 et Maximilianum contracta exolvantur.

In qua commemoratione perceptum est esse

Urbes, Cuitates et oppida	Numero	732.
Arces, Castra, fortificata et castella		130
Pagis, Allostia, domus nobilitates et Curias Libertinorum		3477
Sessiones in omnibus pagis		3461200
A singulis sessionibus annuatim flor ³ dati faciunt in toto		10383600
Si decem Sessiones unum ad bellum emiserint prodibunt		346120
Domus nobilitatis famolis		3115120

REGVLA IN CASV

Honoris seruanda

In facto honoris cum agitur, nemo aduersario suo
nedum uerbo, sed nec sermo aliquo aut appella-
tione, nisi causam suam detriore facere
iuhit, honorem dare debet, quem
morem, etiam antiquis
obseruatum esse
ex his uerbis

hiquit.

M: Tullius in Oratione pro Roscio Comoclo, sic ait: Quin-
tu Saturni, qui contra hunc ueris existimas abiter. Nonne
quotiescumq; in causa, in nomen huius incidisti, toties hunc
et uirum bonum dixisti et honoris causa appellasti; quod
nemo nisi, aut honestissimo aut amicissimo facere conuenit.
Qua in re mihi ridicule uisus es inconstans, qui eundem et
laedere et laudare, et uirum optimu et hominem improbi-
ssimu esse dicere, eundem tu et honoris causa appellabas
et uirum primariu esse dicebas, et sociu fraudasse arguebas.

SPECIES IURAMENTI CALVMNIAE

Illud iuratur, quod his sibi iusta uidetur.
Et si quaeratur uerum, non inficitur,
Nil promittetur, nec falsa probatio datur.
Ut his tardetur, dilatio nulla petetur.

SYBERIVS Cæsar Pilato iratus propter Jesum ab eo con-
 demnatum et crucifixum, cum Romam perducere iussisset, eum
 cum in castris domus liberaretur, quid de eo fieri oporteat. Dedit
 est in Pilatum sententia, ut morti turpissima damnaretur.
 Audens hæc Pilatus, cubillo proprio se meravit. Cognita
 Cæsar morte Pilati, dixit: Vere mortuus est morti turpissima,
 cui manus propria non peperit. Mox igitur regni allegatus
 et in Syberiam fluvium immergitur. Spiritus vero maligni
 et sordidi corpori maligno et sordido conparentes: et tunc
 in aquis tunc aëre illud rapientes, mirabiles inundationes
 in aquis movebant, et fulgura tempestates tonitrua et gran-
 diænes mirabiliter in aëre gemebant, ita, ut cuncti terrore
 horribili temperentur. Quapropter Romani eum in Syberii flu-
 vium extrahentes densissime caesa Vienna deportaverunt, et
 Rhodum fluvio immerferunt. Sed ibi quædam magna spiritus
 non defuerunt, ibidem eadem operantes. Homines ergo
 illi tantam infestationem demonum non ferre: nas illud
 male dictionis à se removerunt, et illud sepulchrum
 Lotharum civitatis territorio commiserunt. Cuius Insula cum
 in his prædictis infestationibus gravarentur ipsum à se
 removerunt, et in quodam patre montibus circumscriptis
 immerferunt in Helvetia prope Lucernam urbem et pro-
 colorem Urbem. Est ille mons prædictus que Germani
 vocant Biderfeld: ubi adhuc relatione quorundam quædam
 diabolice machinationes obulare videntur.

Sententia quam tulit Pilatus in
 Jesum Christum eadem notam,
 vide ante unguis retro paginis
 quing. 3

JVRAMENTVM
Quod fecit Iulianus Princeps Turcarum
Joanni Regi Hungar super confederatione
cum eo imita

Anno Domini 1529

DONATOR donorum et gratiarum ille summus Creator DEVS
qui est magnus et potens, et per conceptione diuine prouidentie,
qui utriusq; Paradisi est Iultharnis, et omnium regionum huius machine
gubernator, et alterius hemisphery caput, ac exercituum prin-
cipalis rex rex, qui est noster Propbeta Mahometus, super quem
Propbeta sit semper benedictio et charitas diuina excel-
lentissime. Per cuius bonam gratia et suorum quatuor fami-
liarum, Doctorum et magnorum Secretariorum EBVEYER
OZMAN, OMA et ALY. De quibus benignis et dulcis DEVS
per suam infinitam clementiam sit semper letus et contentus:
et omnipotentis Dei, ac omnium Sanctorum
et Beatorum Spirituum ipsorum
laudantium. Quorum
confessione et
gratia

Ego Sultanus Iulianus Sciah
Cesar Cesarum, Dei gratia gloriosus, magnus et ministerialis
Imperator Constantinopolitanus, Rex Regum, Dator coronarum,
Umbraculum Dei super terram, Dominator superi magis maris,
et inferioris, Dominus maioris et minoris Asiae, Arabiae et
Europa, Siria, Arabia, Iudaea, Chanaan, Galilee, Phoenicia,
Alexandria, Aegypti, Cauri, Aethiopiae, Mediae, Lybiae, Lamecha,
Indici et rubri maris, Regni Hierosolimitani, Sumariae, maris
Tyberiadis, Damasci, Alepsi, Magnae Antiochia, Mesopotamiae,

Disce prius metri rationem, disce latinum,

18 229
374 242

Si didicisse nequis, disce tacere nequam.

In probo quid scribit? Scribit falsissima, in fide
ali mali vel recti, garrula lingua sonat
Et rudes in metris, quid falso suscipit versus
Ridiculus est, dicitur dicitur labris.
Lilius

Ubius mirabilis, et fultus in fama Latinum
Et casti exortibus, et non constrictis vultu
Scribere infortuna, suspensa carmina, Carmina
Sunt, quae quando debet, et quae scribitur videntur

DE ABVSU DIVINAE VERITATIS,
diuinique nominis et agnita veritatis
abnegatione, poena Caspari Braconis
Actum in Synagoga Boleslauiens. 1588.

Vae mihi nato meo, quia aduersus Spiritum Sanctum perueni,
me illa et de hac vita vel in vitam eternam perueni, conde-
natio spes mandata. Et.

Vae mihi nato meo, quia illius sum factus inimicum, in me et in
corpore et anima.

Vae mihi: quia in fide et fidei in in animi profectus et regis iustis
me possunt approbatione et felicitate dei.

Vae mihi: quia pro gratia a Deo. status vel mihi regis in dignitatis
et longis et iustis conditione mea quam Deo vel fidei.

Vae mihi: quia coram iustis iustis et iustis et iustis
et, quam posse me et hunc dei et per hunc, contra
quam perueni.

Vae mihi: quia reus omnia mea. Inventione et Blaphemia
Catholicae fidei et in fide filii et S. abundant.

Vae mihi: quia omnia spij et dignitatis et inferioritatis dei
Vae mihi adempta et.

Vae mihi: quia ipsa factio quam hunc deus auertere a me.

Vae mihi: quia tanto peius sibi mundum inflari posse, quam
fide et gratia me condonare.

Vae mihi nato meo, quia totum hunc gratia vitam meam
deposui periculo.

Pa' mihi uado moy. quia milibus de uerbis futuris tibi scandalizavi.

Qu' mihi: quia contra feruam Spiritum uerum. Deuocutus et Blasphematus sum.

Pa' mihi: quia factus sum omnib' d. Sancti spiritus priuatus ipso.

Pa' mihi: quia tot uicibus in te inuidia, odio, Blasphemia, uita, et sic filiorum dei
inflamatus i. e.

Pa' mihi: quia uero scio me u. probum ipse peccati fratricidii i. e. ipse in spiritu uolens.

Pa' mihi: quia lingua quidam orare potest, sed uicium in fronte et motu ipse scit.

Pa' mihi: quia ut uerba in te uicium tantum sum, ut illa extrafratris
Ipsi mihi potest esse.

Pa' mihi uado moy: quia non Christianorum uicissimum bonum Deum,
sed amicum eorum uicissimum hostis Christi huius regni
i. e. Romanum, Cyprianum, Pelagianum, Nestorem, Arium,
Apolonianum et omnes bonum finibus qui fuerunt, sunt et erunt.

Pa' mihi: quia falsitatis Christi agnitionem precepta uerum uero redemptoris
Legitima bonorum deficiat. Cupiditatis

Pa' mihi: quia floribus in mundana quam uicium. Ipse ambitionis obuiantibus

Pa' mihi: quia in te magis magis magis in te obuiantibus.

Pa' mihi: quia plus hominibus rebus quam uicium obuiantibus.

Pa' mihi: quia in te quam habitum u. u. rebus uicium.

Pa' mihi: quia omnia consolationum fides, charitatem, uero uicium.

Pa' mihi: quia ut uicium uicium uicium, magis additibus fides.

Pa': quia in te obuiantibus uicium. I. obuiantibus uicium uicium.

Pa' mihi: quos in te consolatus sum uerbo dei sunt uicium uicium illos
regem uicium uicium.

Pa' mihi: quia in te in te in te, consolationem uicium et infestum
non obuiantibus.

Pa' mihi: quia in te uicium in te in te obuiantibus fides uicium,
me quid faciam uicium fides uicium.

Pa' mihi uado moy: quia peccatum in te in te non est, quia legem
uicium uicium. Jam sunt uado moy, in te in te in te, in te,
sunt uado moy, in te in te in te, in te in te in te, in te,
jam sunt uado moy. Re. Re. Re. Jamis. Jamis. Jamis.

Adol. Adol. Adol.

ALIVD IVRAMENTVM

vere monstrosum et exitiale, quod
 novus Poloniae Rex Henricus
 ex Gallijs in regnum elatus
 Turco Tyranno

375.

243

præstitit
 ANNO Domini 1573

PROMITTO et iuro per DEVM magnam et altam,
 misericordem et benignum formatorem celi et terre, ac omnium
 quæ in eis sunt, perq[ue] sancta eius Evangelia, per sanctum
 Baptisma, et per fidem Christianam: Quod oia quæ moueri,
 aperta erunt altissimo Schmo Turcorum Imperatori (cuius
 religionem DEVS sanctificat) ero amicis amicorum, inimicus
 inimicorum: ero redemptor captiuorum Turcorum ex uinculis
 hostium eius, nihilq[ue] mea ex parte fraudulentum erit. Quod
 si hæc neglexerim, ero Apostata, et mandatorum Sancti Eu-
 angelij, Christianæq[ue] fidei præuicator. Dicam falsum
 ipse Euangelium, negabo CRISTVM uiuere, et matrem
 eius fuisse uirginem, super fontem Baptismi porcum interficiam,
 et altaris Presbyteris mulierem, Sancta Trinitatem
 negabo, et Mahometum adorabo: super altari fornicabor
 in luxuria, et sanctorum Patrum maledictiones in me
 recipiam. Ita me DEVS recipiat et alto.

Allatum Posonio ad Comitibus die
 20 Febr Anno 1574.

PRIVILEGIUM
ALEXANDRI MAGNI DONATUM POPVLIS
Sclauis: Quod ex libro Graeco antiquissimo
extractum Constantinopoli reperto,
et de uerbo ad uerbum e Graeco
sermone in latinam linguam
cum omni cura et stu-
dio uersum est.

Nos ALEXANDER Philippus Regis Macedonum, Hircus
Monarchia figuratus Graecorum imperij inchoator, Magni Dei
Jouis filius, per Nectarabo nunciatus, Allogonator Brama-
notu et Arabum, Sese et Luna concubator, Persarum et
Medorum Regnorum, Dominus mundi, ab ortu Solis usque
ad occasum, à meridie usque ad septentrionem. Illius Eri
Prosapite Sclauorum et Linguae eorum gram parca atque salute:
a nobis et Successoribus nostris succedentibus nobis in gu-
bernationem mundi. Quoniam semper nobis affinis in fide
ueraces, in armis strenui, nostri coadunatores bellandi et
robandi. Damus et ~~imperium~~ nobis libere usque ad fines
Graeciae meridionales totam plagam terrae ab Aquilone in
perpetuum. Ut nullus sit ausus ibi remanere, residere, aut
se locare, nisi Visitates. Et si aliquis alter inuentus fuerit
ibidem mansurus, sit uoster seruus, et serui posterorum
uestrorum. Datus in Civitate noua nostra fundationis
Alexandria fundata super magno Nylis flumine Aegypti.
Anno duodecimo Regnorum uestrorum arri dentibus Magnis
Dys Jone, Marte et Plutone, et maxima Dea Minerva,
Sedes autem diuis rei sunt Archibletus Illustis Lothobex
noster et alij undecim Principes. Quos nobis sine prole
decedentibus relinquimus nostros haeredes et totius

seruus

16 230
376 244
IOCUS IN QVENDAM

qui habuit insigni, ursum catena
columnae uligatum, et eadem
columnae insiditae quilar.

Beroaldy.

Reddo aquilam Imperio, Cumellis redde columnam,
Visitis ursum, sola catena tua est.

PETRVS DVNITISPOJT POLO

nus, quod steterit pro parte Maxim:

citatur ad Tribunal Regis

Poloniae

Sigismundus tertius Dei gratia Rex
Poloniae et designatus Sueciae,

Magistrus Dux Lithuaniae

Tibi Nobili Petro Dunitispott quondam Capitulo Peters-
mensi et persona ac bonis tuis uniuersis mandauimus: quatenus
coram iudice Martis nostrae regiae per nos et Consiliarios Regni,
atque deputatos ordinis Equestris per munitos terrarum in Comitibus
generalibus Regni Cracouijibus felicis Coronationis nrae celebran-
a positione citationis presentis in quatuor septimanis mēdante
Coronationis Cracouiae, aut abibitis, cum visis Consiliariis
et deputatis constitutis fuerimus praesentia compareas ad
instans in Instigatoriis Martis nrae Regiae et Regis: Qui te
citatur iteo: quia tu eo tempore dum in Regem Poloniae Lithuan-
or dimum suffragis remunerationis et huius, postposito boni tuis

officia cum certis personis, cum quibus specialiter reservantur actiones
contra Reip: machinatus es, facturusque et consilia ad tur-
bandam eandem secutus externe Principi operam tuam
addidisti, ab eodem pecunia accepta, et milite conscripto
comperitque in visera patriae cum induxisti atque conventionibus
publicis quasi nomine celebratis, eidem externo Principi
regalia et constitutiones Reipub: nocivas procurasti: proscrip-
tos et infames in oppressionem libertati et iniuriam publicam promo-
uisti: Bona vicularum Regni spoliasti, et more guerrico
depopulatus es, Cracovia ubi sedes vestra regia et diadema
Regni servatum est iniurasti et oppugnasti, in acie stultitiae,
artes, civitates et alias Reip: munitiones mori haberi
expugnasti et occupasti: atque post festum inaugurationem
et coronationem nostram in hunc contra nos et Reipub:
conducere et augere: motus perniciosos et factiones in Reipub:
alere non cessasti: omnia contra leges et libertates patrias,
quantum in te fuit, faciens, et Antum Reipub: a fundamentis
convellere studens, prout ea tibi in termino latius obijciuntur,
et probantur. Quibus eiusmodi criminibus perduellum et
hostem patriae te declarasti, et in poenas legum Sacratione
incurriste: quas in te iuxta delicta et crimina tua eiusmodi
pro Maxima nostram extendi et ambuerit, idque quod Furis
fuerit, in praemissis de certo iudicialiter attentivus, et si
de viro verumit responsurus: alioquin contumacia tua
non obstante peremptorie in ea causa procedatur. Datum
Cracovia Sabbato proximo Domin: Innocentii Summo 1588

unius

Orbis Dominos. Decessit Geminus et Gregorius D. 228
Cristophorus Kubiny de Felsokubini Senior de Exemplari 277. 245.
Casparius quondam Sphik qui fuit olim Cancellarius Imperatoris Sigismundi. Exscriptum Anno 1542

DE NECTENABO LEGITUR

proditum hystorijs.

Quod idem Nectenabus Sacerdos Magni Alexandri fuerit
magis Magus, et manuum imagines ceras eo modo, et
artificio confecerit, ut cum ipsi magis mergeret in aquas,
Socium suorum pavus simili modo mergebatur, et perich-
tabantur. Perhibent namq; Magice assertores, quod
quatenus imaginem operarij ipsam imaginem efficiunt,
ceteris illam similes passionis inferre his, quibus ascripta
est, prout istud animus habuerit operantis.

Referunt etiam hunc Nectenabum habuisse fortune
confutudine cum Olympia matre Alexandri Magni, cuius
conceptum, sedum, tempus parturitatis, bellie virtutis et
fortune conditionem Philippo predictit. Quod poterat fa-
cile predicare cum fuerit pater et Magus: quem etiam
blasphemie magis et fingere non est veritus esse filium
Magni Jouis: hoc pacto et suam ^{magiam} et Philippo ac-
cus imponen ipsum non esse Patrem. Utile persuasi ois
Alexandru non Philippi Macedonis filiu sed magis Jouis
de assertione Nectenabj, cui non credere misas et impium
esse putabant.

TESTAMENTUM

Stephani inuictissimi
Regis Poloniae

Primum animam meam DEO Creatori meo commendo
Corpus uero meum terrae gremio unde plasmatum est.

Regnum uestrum per me dilatatum hodie uobis restituo.
Orphanos meos discretioni uestrae committo.

TESTAMENTUM

Fabri Stapulensis.

Corpus humo, mentemq; Deo, bona cuncta relinquo
Pauperibus, Faber, haec, cum moreretur, ait.

DE MAXIMILIANO ARCHI-

duce Austriae electo Rege Poloniae
Carmen uotiuum

Me uirtutis amor, me chari iniuria Patris,
Me decus Austriae, me publica commoda rerum,
Ire iubent, stimulant magnorum exempla Parentum.
Ibimus, aut mortem, aut Regnum acquirimus in armis.

INVERSIO POLONORVM

Non uirtutis amor, frustrati iniuria Patris
Se pudor Austriae, non publica commoda rerum
Ire iubent, stimulat turpitudine regendi.

Ita: Sed ex mortem, nec regnum acquiris in armis.

AD INVERSOREM

Quis quis es ingenium, qui uis inuicere sensum
Peruorse inuersor, seu rra, nequam, rebulo.

min. Viriis
uozibus de
ica hum.

mina m. scio quib
tauit Ang. et m. p.

non enim uoluit fugere eximio trat
minor ego uirum quia turba carmina hnt
Crimina si quis dicit, carmina nostra legat.
carmina grandiloqui furrant dicitissima uah
Docta sed in uisil carmina pulch. genu.

Cur? putimidia red. tub. / Ad uinculo carmi
Et ubi loctor. per dir. m. h. a. v. r. o.

Me uirtutis amor qd ut supra.
Candiat in claudo lib. m. d. sup. carmi. d. l. b. o.
Grammaticam x. r. o. s. h. u. r. o. m. d. i. s. t. r. i. p. t. o. q. e. r. m.
Quid perit aut dicitur, und. u. s. d. d. i. s. t. r. i. p. t. o. q. e. r. m.

Sis licet ingenius clarusq; parentibus artus,
 Esse tamen vel sic bestia magna potes.
 Sint tibi divitiæ, sit larga et multa suppellex,
 Esse tamen vel sic bestia magna potes.
 Addi decus patris, clarus tibi sume propinquus,
 Esse tamen vel sic bestia magna potes
 Deniq; quicquid eris, nisi sit sapientia tecum,
 Magna quidem dico: Bestia semper eris.

EPISTOLA

Cancellarij Regni Polonia ad
 Episcopu Wratisslavian
 Andream

Reverendissime Dni Amice chariss^{ime} et honoratiss^{ime}

Autori Sereniss: Archiduce Maxim^o exortum reduxi,
 ut mitriam inducijs factis, ac diu^o Consensu Comm^o Sereniss^{imæ}
 iuxta pacta videlicet de pace instituta et liberatione illius
 Sereniss^{imæ} tractari possit. Eas inducias an D^o Vre observaret
 Revers^o D^o Vre me certior faciat. Sanguinem christiani, Deu^o
 testar, non stitimus. Quod factum est, ut nobis illata, et tot
 mensium dirruptionibus et vastationibus Patria nostre
 adducta, illud facere nosse habeamus. Commendo me fac
 wori S^{er}eniss: D^o Vre In Waposa ad Wartbam
 29 Februarij Februarij Anno 1588.

Joannes Zamoyetius Cancellar^{us}
 et Gravis Capit: Regni Pol.

RESPONSVM
Episcopi Vratislaven ad eandem
episcopolam

Quinta Febr. die Ill: Vre D. literas accepimus. Quae de Con-
uentu Commissarioru in scribis de inducijs alysq; p. D. Vre
scribit, de illis omnibus nihil nobis constat, neq; Silesia Polonis
indixit bellum, aut aliquod hostile fecit, sed quiesca resedit
cum contra Polonis milles Silesia magnis finis, eos dem
caedibus rapinis, incendijs et iniam crudelitate, non in die
ante bello vastare cepit. Quapropter Principum et Statuum
Silesie decreto omnibus arma imperata sunt. Quia vero f. D. V
significat exercitum se reduxisse, licet incerti finis, quae Sacra
Caes. R. Q. M. sit voluntas: interim tamen eam in nobis
rationem, ut in Silesia tantisper oia quiesca sint: si modo Polo-
nis milles ab iniurijs, caedibus et rapinis, de quibus apud nos
gravissima querela afferuntur, in posteru sibi temperaverit.
Quod brevis Ill: D. Vre scribit esse duximus, eamq; in Dno
valere cupimus Vratislaviae s. Febr. Anno 1588.

EXEMPLVM

Litterarum eiusdem Lamoyssi ad
Illustrum Magnif: Fredericum de Se-
rotijne Capitaneu exercitus
Morbio: Moraviae

Illustris Dny: Dno, amici charissime
Tempus non est exposulandi de gravissimis, ubi per Dei
gratiam Dnyro nostro ac Princip: nre illatis iniurijs. Qui
f. D. Vre nos intruserint, armavit: qui cum esset nobis su

et antiqua gentium regnacione et foderibus renunciantem ³⁰ ²⁴⁷
movere in animum induxerunt, nec tamen ius ad ipsorum
Regni quaesierunt, quam protextu iuris quiescit, utrum
nobis ultro intulerunt, obsequium minimi, qui in rem ipsam
intuentur esse potest. Primaria in orbe familia matrem
Jurem, non mirum est, regni spe obiecta, in errorem
inductum fuisse. Alius, qui aetate, qui usum habuit,
qui religionem foederum observare, aequum fuit, et illius
impetum moderari, et ipsos foedera observare. Probo in
omni statu adhibitis, non est nostrum, qui minus effe-
ratur ac impleat, sanguinem Christianam ipsam ac comune
munus Christiani detrimentum dolemus. Ut vero nec
aliorum Regna, nec vitam appetimus, ita firmis nos eris
et libertatem nostram tueri certi nobis est, et in causa iusta
DEUM nobis postea otiam assuetum confidimus. Secretis
eius ita à me habetur, ut et quo loco illa orta sit, et que
rerum humanarum maritus sit, meminim. Si quid est,
magis certe meae temeritati, quam voluntati ascribi debet.
Quod attinet ad J. M. D. Vnam eius virtutis fama iam
superioribus annis satis mihi nota fuit. Itac in una
publica causa de illa conquiri passum, virtutis eius stu-
diolus ac observans sum. Itaq; in omnibus rebus, quae
privatim illi a me praestari poterint
officijs ac studio meo semper illi
Iohannina. Bene valeat
J. M. D. Vna. Zamostio
duc & Martij

Anno Domini 1588.

MALEDICTIO

Gentis Polonicae Roma allata

Anno 1588.

Ex hoc nunc et in secula seculorum,

sit maledicta gens Polonica.

Ex hoc nunc maledictus homo de gente Polonica,

Ex hoc nunc maledictus ager tellusq; Polonica,

Ex hoc nunc maledicta urbes villaeq; Polonicae,

Ex hoc nunc aer maledictus et aura Polonica,

Ex hoc nunc maledicta, bibit quam Lympba, Polonica

Ex hoc nunc maledicta, fouet quae terra Polonica.

Ex hoc nunc Germanorum odio infecta Polonica.

Ex hoc nunc infans Germanorum in Ventre Polonica

Oderit atq; odio vincat subigatq; Polonica

Ex hoc nunc tellus, homines, animalia utriusq;

Satisper certent odijs belloq; Polonica,

Dum uel fama manet gentis nomenue Polonica.

VISIO

cuiusdam Viri

DE EXALTATIONE GENTIS POLONICAE.

Hexametris uersibus

descripta

1588.

Georgij Joachimi Rhetici Doctoris Medicinae Astronomi
peritissimi, de electione Regni Polonice
factum post obitum Regis Si-
gismundi Augusti Secundi.
Anno DOMINI

1571

- Primus erit Gallus, qui magno periculo regnum intrabit, paulo
post coronationem erit profugus.
- Secundus erit magnus Princeps, sed sine corona regnabit.
- Tertius erit peregrinus homo felicissimus, iustus proficiat, tran-
quillam gubernationem, sed non diu durantem sortietur.
- Quartus erit de genere Polonorum homo pius et filius, sed eius
gubernatio se non late extendet.
- Quintus erit homo pauper parvae familiae cuius Regni
gubernatio erit tristis, is adiungit sibi hominem tyrannum,
cuius gubernatio non diu durabit.
- Sextus erit homo insignis familiae, fortissimus et ultimus,
cuius imperium regium erit felicissimum et
tranquillum, omnes sine sarrde Regni
- REGNABUNT.

I H A L M V D

INDEX ERRORVM LIQVOT QVOS EX INNEME RIS STVLTITIS, BLASPHEMIIS, ET IMPIETATIBVS IHALMVDICI OPERIS COLLEGIMO.

ADVERSUS DIVINAE MAIESTATIS CELSITUDINEM

DEUS ante mundi creationem, ne ocio torpesceret, exercebat se in exbrvendis variis mundis, quos ubi condiderat, paulo post destruebat, quo ad huc, quem nunc habemus mundum facere didicisset. in hinc primo tractatu quarto, distinctione tertia.

DEUS tres primas horas diei letas in summe in lectione legis Iudaicae. Ordine secundo, tractatu prima distinctione decima quarta.

MOSES cum aliquando ascendisset in coelum, in venie ORVM scidentem accensus in scriptura sacra, Ordine quinto, tractata sexta distinctione sexta. **DEUS** die prima nobilissimi illensis Septembris iudicat undecim sum Orbem, reliquis deinde sequentibus decem eisdem Lune diebus applicat se ad scribendum iustorum in libro vita, malos vero in libro meritis. Ordine secundo, tractatu octavo, distinctione quinta.

DEUM quotidie orationis, ac precationis devoto animo facere. Ordine primo tractatu primo, distinctione prima.

DEUM habere locum quendam separatum, in quo statulis temporibus, multis cum lacrimis desillet, ac se ipsum affligit, quod Iudeis vexatibus, Templum everterit Hierosolymitanum, et Populum suum in Captivitatem differarit. Ordine secundo, distinctione quinta, et ordine primo et distinctione septima.

DEUS quotidie impone sibi circa caput et brachia vitas, sive cor ignotas quasdam coriaceas, Gephili appellatas, in duabus se ipsa tunica quasdam linea, quae Iudeis nuncupatur, atq; hoc modo ornatus, in genua se orat, Ordine secunda tractatu octavo, distinctione quinta.

DEUM Precipisse Populo Iudeorum, ut singulo quos nobis lumen sacrificium expiationis feragant, ad expiendam scelus penetratum a Deo, quando lumen, quod iniusti a Luna ademerant, soli attribuit. Ordine, quarto, tractatu sexto, distinctione prima.

DEUS quolibet remittitur calamitates, quod Iudei a gentibus facti unum lacrymas duas effundit in Mare Oceanum, et quo loco, ore factus utraq; manu conludit, Ordine primo, tractatu primo, distinctione nona.

381. 21
249

DEUS tribus postremis diei horis laxandi amici gratia
laudabat olim cum Ripse quodam vasta magnitudine, qbi Le
viathan appellatur. Ordine secundo, tractatu primo, distin.
tione quarta decima, et ordine quarto, tractatu octavo.

DEUS ignota de causa ignotus Ripse magno Leviathan, ipsum
occidit, carnisq; ejus sale condidit, ut ex his cibum mi
nistraret amicibus sanctorum in futuro seculo. Ordi
ne quarto, tractatu tertio, distinctione quinta.

DEUM semel quotidie in se, et tunc casta Gallorum gallina:
et Torum ruborem amittunt, ipsiq; interim uno pede stant: tunc,
si qbis eodem momento alicui maledixerit, is statim concit
det mortuus. Ordine primo, tractatu primo.

DEUM reasse elementum ignis in die Sabbati. Ordine Secun
do, tractatu tertio distinctione quarta. Cum olim Rab
bini quidam adversus Rabbi Elizer dissertationem inissent.

DEUS voce celsius demissa, sententiam contra Pro Rabh.
Elizer protulit, quam obrem indignati Rabbini, cum ana
thematis fana damnarent, lum DEUS ipse subridens, Filii
inquit, me vicerunt. Ordine quarto, tractatu secundo, dis
tinctione septima.

CUM Deus die quodam in coeli curia differret de specie qua
dam lepra, quam ipse mundam esse agebat, ceteris dissentientibus
Rabbini, qbi immundam esse affirmabant his tandem communem omni
um assensu deboluta est al sapientissimum juvenem Rabbini, qui
cum sententiam profere paravit, statim ejus anima relicto corpore, de
ciferari cepit illudam. illudam. Ordine quarto, tractatu secun
do, distinctione septima.

TANTA fuit olim in Rabbino quoda
dam prudentia, ut Diabolum simul et DEUM hoc actu simul eluse
rit. Cum Rabbini in extremo vite articulo laboraret, Diabolum
precibus exorat, ut se jangam moribundum ad portas usq; Caestis regni,
deducat, ut in spectro inde loco divina habitationis, laetus ex
hac vita decedat. hanc gratiam cum Diabulus veteri a
mico Istitisset, Rabbini ille se in tractatibus caeli conici
pens, juravit pro deum videntem se nunquam inde recessurum;
qba de causa coactus est deus hominem apud se retinere, ne il
lum pro jurum faciat, sic quos hac una arte prudentissimus vir
DEUM, ac Diabolum simul perfellit.

ADVERSUS SANCTOS VETERIS TESTAMENTI.

Cum Angelus Gabriel grave flagitium commisisset, Deus iuste eum in igne flagello flagellari. Ordine secundo, tractatu quinto, distinctione octava.

ADAM cum omnibus animantibus, quam masculis quam feminis coivit, ne quendam appetitibus satis fecit, nisi postea quam cum Eva concubuit, Ordine tertio tractatu primo distinctione sexta.

CORVUS emissus à Noe tempore diluuij volebat ex arca discedere, timebat enim, ne post discessum suum Noe cum cornice recerit sua coru. Ordine quarto, tractatu quarto.

IOB inquam fuisse in humanis, et historia ejus esse conficta, Ordine quinto tractatu quinta.

DAVID in adulterio, et homicidio non peccavit, et qui unquam eum in his peccasse crederet haereticus est. Ordine secundo, tractatu quinto.

ADVERSUS LEGEM MOSIS.

Quod licitum sit cum propria sua uxore masculino concubitu, uti, quare, cum duae mulieres de hoc iure re essent apud **GIORGAM** conuaste, Responderunt Rabbini, virum esse uxoris unum, proinde posse cum uli corpore uxoris suae utcumque voluerit, non aliter quam ille qui pistem emit, in enim iam anterioribus, quam posterioribus. Pisanus ejus partibus, ad arbitrium vestri potest, Ordine sexta, distinctione secunda, et haec vigesima, facia secunda.

Si quis autem filiam suam, aut sororem suam, sibi matrimonio iurauerit, in rem hoc facit gravissimam. Ordine; secun: tract: p: 1.

RABBINVM, qui non oderit hostem suum usque ad ad mortem, et qui vindictam ad versus eum non quaerit, in dignum esse nomine Rabbini. Ordine. p: 1, tractatu primo distinctione 2.

GRAVIUS placendos esse eos, qui contra dicunt verbis Seribani, quam verbis Seribani, quam verbis allopana legis, quibus qui contra dixerit, ab solvi potest, qui vero verbis habet binarium contradixerit, morti moritur. Ord: p: 1, dist: decima.

SI testis de falso crimine conditi fuerit, iurari debet quia talis non est quam si continet in iuste accusatum fuisse damnatum, et ita fama affectum: tunc falsi testis solvi debent et nullatenus iurari. Ord: p: 1, tra: 1.

Si quem nator pars Judicium ad mortem damno, is mori de
bet: si vero oco, nullo excepto, in ejus damnatione consenserit.
ab solvatur. Ordine quarto Charta decima p³⁸²tima.

Si quis illar suffuon loco publico mberent, si beritq, ejus
dominium jam de mberentem mansu³⁸²si, non vndur ad r: si
tion³⁸² mansu³⁸²si, Ord: gardo, tractatu secun: distinctione r:

ADVERSUS CHARITATEM ET HUMANO

TATEM.

Statuimus, ut quilibet Judaeus ter in die blasphemet oem
christianorum gentem, ac oem fuerit, ut confundat op
vmines ipsorum cum regibus et principibus suis: atq, hoc
maxime faciant sacerdotes Judaeos in Synagoga hor,
quod die orantes, in Odium Iesu Nazareni, Ordini primo
tract: primo, distinctione gardo.

DEUM. Praecipisse Judaeis, ut glorio modo, p³⁸²re dolo,
sco r: p³⁸²re furti fraudator Christiano
rum sibi vendicent. ibidem.

PRACIPITUR idem omnibus Judaeis, ut Quirites omnes
loco brutorum habeant, nec alios tractent, quam ven
ta animalia, Ordini gardo, tractatu octavo.

Si bestia Judaei occiderit, bestia Christiani, non vndur
Judaeus p³⁸²re va p³⁸²re solvere, si vero bestia Christiani Ju
dei bestiam occiderit, vndur Judaeus cogeri Christianorum
ad bestia solutione, Ordine gardo, distm: tractatu primo
Charta 34.

JUDAUS, gentibus neq, boni, neq, mali, quic quam
faciat. Christianum vero omni studio atq, in duplica
conitur dolere tollere. Ordine q tract: es. distm: 2.

Si quis Judaeus Christianum praecipito propinquu
miserabit, ipsum statim crucifigere debetur. Ordine
gardo tractatu octavo, cui in eodem tractatu concordat
auctor Cavalpi², distinctioni 2. contra 307 facit 2. et
volumen Arba Durini libro, Jonadae cap. 374.

IMPELUM. Christianorum execrabilis est in proprio catu
gentium, et letius peccatum est, p³⁸²re p³⁸²re p³⁸²re
qua qui.

quam Iustiano, Ord: 2. tract: 1. distinc: 5. gharla un decima
or is. **TEMPLA** Christianor' esse domus predicationis, et loca
idolatrie, qba Iudei vultur destrueri, Ord: 2. tractatu: 1. distincione 2.
EVANGE Christianor', qba in scribi debent, iniquitates rebe
lata et peccatum manifestum, a Iudeis comburi debent, etiam si in
eis nomen DEI continetur.

ALIAE HERESSES, ET SUPERSTITIONES.

ANIMAS hominum migrare de Corpore in Corpus hoc be
re, ut si anima in primo Corpore peccet, mittatur in secundum, in quo
si iterum peccet, mittitur in tertium corpus, in quo si peccare non de
sistat, demit' in gehemiam detuditur, Ord: 2. tract: 2. et pluribz aliis
locis. **ANIMAM** Abelis migrasse Seth, anima vero Seth
in Iosem, ibidem. **ANIMAE** in doctoru' unum in resurrectione non
reascunt corpora sua. Ord: 2. tract: primo, distinc: 6. **NIHIL** co
mede debent numero facti, sed imitari, hoc enim numeru' maxi
mi delectatur DEUS. Ord: 2. tractu: gharla, tractatu: 3. dist: 7. **SIQVIS**
oraverit facie ad alleridium contersa satisfactia consecra
tur, ad festum hionis dicitur, Ord: 4. tract: 3. dist: 2. **SIQVIS**
sub ventra camole, aut in tres duas camole, aut
in tres duas muliere. & pertransierit, nihil unquam ex f'bal
mud poterit edificare Ord: 4. tract: 10. dist: 2. **SIQVIS**. negaverit libros
Ithalmudicos in quibus scripta con
tinentur haec dicta sanctissima Iusticia, & Iustitiam ne
gal. *Quia Iusticiae voluit Ithalmudic' q'*

Tres status in mundo, qui hoc versu
continentur

Tu suppliciorum, tu protip, tuq' labora.

Istem Step: Somigi.

Autri.

Tu reg' Rex, operas fac Rotari, Mysta
Pro Reg', et cum tota pia vota g'rafi.

ITEM

Rex regat, atq' Deo fundat pia vota Sacerdos
Hos extra solent quibz laboris onus.

apud veteres Monarchas testis est huc 383.

Epistola Artaxerxis ad Hircanum
Summ Praefectum.

ARTAXERSES Rex Persarum Hircani Praefecto Salu-
ponti, hinc scripsit, ut Hippocrate medicum quibuscuq;
fueri posset precibus in familiam suam inuitaret, Epistola
ad hunc finem modum se habet. Rex Regum Magnis
Artaxerxes Hircani S. Hippocratis Medici, Ascensu pro pro-
gnati ad me fama peruenit. Da igitur operam, ut au-
rum illi tribuas quantum cupit, aliq; item quorum in-
dijet, et ad me mitte. Erit enim pars honoris summi
in Perside iuris. Et si quis alius fuerit in Europa Vir
clarus, hunc amicum meum ducimur reddere, nec parce
precibus. V A L E.

Matthiae Coruini Hungar Regis Inuictis
EPITAPHIUM

Matthias Regum exemplum et gloria Martis
Hic uero, factus obitus ante diem.
Qui domini Reges, Morauos, forasq; Bohemos,
Atq; Polonorum castra superba Ducum.
Caesaris gemino fador duxisti triumphos,
Aliter Romanus, Turcius aliter erat.
Innumeros uici populos, pulcherrimq; Wuamnae,
Solus et inuicti qui timor orbis erat.
Adspice, qui fuerim, quam maxime postera mundo
Secula mirabunt, quoniam tuht hora breuis. 252

EPITAPHIUM TRIVM LIBERORVM

NOSTRORVM

Autore Joanne Strydomo J.V.L.

D O M

His pia proavnae Barroffij conditur urna,
Erentschimo floret qui memorandus agro.

Bis septem menses naturam maxima iuxit,
Morte cita nimium cum Marianna perit.

Excipit hanc Abel quum terris mimula fata
Obvolvunt, ultra non tamen esse simat.

Quingui procellosae vitæ confecerat annos
Julia, cum fratrem paræ fecuta fuit.

Julia: quæ quanto radijs hyperione natus
Luciferi tremulo clarior igne nitit:

Tanto uirginitibus præstantior omnibus æta
In patrio fulsit stella corusca solo.

Numinis insignis cultrix, studiosa parentum,
Gloriam feminæ summa futura chori:

Ante diem letos non immersa profundo
Egredet, et in primo flore reflectus ager

In modo qui transis horum monumenta iuvator
Ne prius hoc tæneas dimoveare loco:

Quin, memor humane sortis casusq; futuri,
Dixeris: hæc ^{ubertam} moliter ossa cubent.

(Iuramentum.)

peto pro dei obedi, quod omnibus et singulis coram me
in solibus et in omni Negociis quod indifferens moram
indifferens aliquid cupido quod accipere et in omni
sine oculis et complacitis et in omni quod tunc de
et in omni quod faciendi quod in omni et in omni
quod in omni et in omni quod in omni et in omni
quod in omni et in omni quod in omni et in omni

ANIGMATA,
VERSVS ET
SENTENTIAE

384.

24 25
252

ahag id genus memorabilia dicitur, observationis signa,
et memoriam ac iudicium acientia, animiq;
affluentia uoluptate.
hinc inde collecta.

1587

Amori non indulgendum.

Quid facies, facies Veneris cum ueneris ante?
Non sedoras, sed eas, ne percas per eas.

Aliud

Do tibi consilium, mulieris despicere usum
Post usum risum, post risum uenit in usum
Post usum tactum, post tactum uenit ad actum
Post actum factum, post factum praemet actum.

Boni consule presentia.

Si qua sede sedes, et non est tibi comoda sedes,
Ista sede sede, nec ab illa sede recede.

Aliud

Sis asinus, quemcumq; asinum fors aspera fecit,
Qui placide sortem ferre fecit, ille sapit.

Amores.

Sex semper fugias, sed semper quinq; sequaris.
Cum quatuorq; breui tempore sanctus eris.
Sed tribus, et viciis uti poteris vel abuti.

Tu Sphynxem superas si mea dicta capis.

ERRORES.

R habet Aulonium hber bir, habet Rq Polasum,

R habet Hebraeum, prateraq; nihil

MVSCATVAA.

Quod caput est rodit, ventre & pede se occultit antro
Si caput abijcias nil mi s' ferus olet.

Exime sed ventrem, stupidus prodibit apellus,
Quale sit hoc monstrum, sic mihi e augur eris.

Aliud. MVLVS

Dissimilis patri, matri diversa figura,
Confusi generis, generi non apta proprogo,
Ex alijs nascor, nec quisquam nascitur ex me.

Verjus obscuri

Si vis manam vir na, dabitur tibi nantis in ir ma
Na dabo, da nabo, propra dabo, da properato
Non.

Unus homo vidi qui portabatur equum bis
sic.

Hic est sunt socius qui mura composita
Non.

Non licet a se miti, qui me no a se hietur.

Scio fari rebare, fabare misio.

Non scio fabari, sed hanc fabare scio tu
Cum poteris domo, vite memento mi pting

Hoc ^{et mior subo manum} meum non est, est sit licet omne manum.

Constructio difficilis.

Arts, bonitatis, iuris, praecpta, deus vim
Conuiccat, ³superant, spernunt, ⁴vis ara, potantur.

Atq;

Mars, Pan, Pluto, Ceres, Juno, Neptunus, Apollo
Arma, Nemus, Barabrid, Segedo, Mera, Flumina, Chordas.
Captat, Amat, Dat, Multiplicat, Fundit, Regit, aptat.

Ennius.

Tantum domi quasi futa canis a latronibus latrat.

Presbyter unus erat qui binas natus habebat. ²⁸ 253.
385.

Monstrum, horrendum, avidum, imo actum orco edito atq;
Herate oritur.

Bos nunquam facit truncato capite factum.

Impius pons in Q. M.

Phi noxa factoris, lippus quoq; summa doloris.
Phi nocet, & lippus, totus nocet ergo Philippus.

Alius in Augustum. Feb. M.

Auxit opes, auxit populos, angustus ab isto
Oritur, Augusti qui modo nomen habet.

In Philippomathigas.

Nex animae, Ledum, Cornu, Faber, Olla, Solus, Mus
Hoc sunt animae fande Philippe tuae.

Ad fores Imperatoris Pasquillus.

Utere iure tuo Caesar, sectamq; Lutheri
Ense, rota, flammis, flumine, vespe, mura.
~~Intense, & erit veritas. Cues. d. v.~~

~~Utere iure Dei Caesar, factamq; Lutheri
Bensa, vite, sacra Flumine & L. vepe.~~

Alind.

|| luxuries || atq; || ira

Hae tria sunt semper medicis cantoribus apta.

Nil melius prodest oculis quam culter acutus.

CAROLUS
In felicissimo et desideratissimo Serenissimi Principis Dni et Dni Archiducis
Matthiae Nitriam ingressi, scriptum et Recitatum à Marcello Maggi

Abbate Szalkensy d. 26 February. 1594.

Quos tua non adiit terrarum gloria tractus
Quosq; laetare populos quibus est ignota sub oris
Incito Matthia nostrae spes Unica gentis
Ut sol exiens radijs collustrat olympum
Obscuramq; fugat noctem pelliq; tenebras
Sic tua per totum Virtus resplenduit orbem
Et certam nobis spem libertatis auitae
Iniecit, fractosq; animos in bella paravit
Suspiciens ductusq; tuo, Dux magnae gerenda.
Florui mus quondam Matthia Sceptra tenente
Ad corui aspectum gallebat Turcica luna
Et longe à nostris sub moti fimbriis hostes.
Demissa à nobis pacem cervice petebant
Ne nunc bellorum tot tempestatibus acti
Extorres, inopes, patriae crudelima flemus
Vulnera, totq; malis medicinam quaerimus aegri:
Nec praeter te vllum tantis obstare periculis,
Credimus, aut nostras solari posse labores
Aliter Matthias caelo descendit ab alto
Quo duce fedi fragum patria exturbabimus hostem
Aurea quo Duce pax multum expectata redibit.
Et quia te cuncti venientem Carmine laeto
Excipiunt, missa mag; sibi celi numen adorant
Caesit, et pleno capiunt vix gaudia corde
Nos quoq; parua cohors nostra cum praesule, laet
Assumus, atq; tibi felicia cuncta precamur
Vive diu nobis Princeps fortissime, vive.
Et prolem inuisam Mahometlicae cede oriunda
Confice, ne dubita: belli iustissima causa est
(Turcarum impietas, Violataq; federa sancta)
Perge, age, ne cepta: Vices Christo auspice Vinces.

Intentionis Apostatae
Venetijs civitatem Mesconite
exhibitorium

Die 27 Aprilis 1593.

Coram Illu^{mo} et Reuer^{do} D. D. Laurentio Priolo miseratione
divina Patriarcha Venetiarum, Dalmatiae, Primatę compa-
runt Aprilis filius Weßali de Puffina, et exposuit se annis
præteritis in servitute Turcarum incidisse ac etiam captivus
detentus, ut et multi fidem Christi abnegasse, ac circumferri
fuisse, iuxta sententiam Turcicam per plures annos vivendo
hæc corde eandem sectam nunquam approbavit, animo
ad partes Christianorum quam primum auferri, prout servit
aufugere tentavit, sed profugus reportus, in compositibus
a Turcis decem detentus fuit, quod secundo Dei auxilio
a servitute prædicta aufugit. Idcirco humiliter oravit
de commissis petere, et reconciliari forma debita
esset. Unde Illu^{mo} D. Patriarcha proximè an
præmissis eundem Aprilis ^{coram} D. natione sua Illu^{mo}
personaliter flexis genibus die ducta post Ni-
tentum, irrogavit et absolutionem a delictis
præteritis absoluit, et reconciliavit, sicut
Pontificali præscripta omni modo
Laurentius Par

Septem Curialitates

In Priuato Sobrietas
Inter Extraneos humanitas
Inter Socios affabilitas
Inter prospera et aduersa animi stabilitas
Inter aduantes et Smeceos discretio
In prospera sorte iocunda liberalitas
Inter infortunia Animi patientia.

Septem in Curialitates

Loquacitas in Quiuio
Paupertatis alterius derisio.
Beneficij accepti ingratitude.
Inter ignotos presumpcio
Inter Socios Elatio
Contra Veilitate Cominem obstinatio
Cum necessitas Exigit obduratio

Septem fatuitates. D.

Cui tantum iminatur quod onus non timetur.
Cui tantum iurat quod ei non creditur.
Cui tantum dat quod depaupertatur
Cui tantum se metipsum negligit quod a bonis negligit.
Cui de re qua emendare non potest affligitur.
Cui impossibile facere nititur.
Cui credit quod verisimile non videtur.

Falsus Iudex in consistorio
Capitaneus Sacerdas in templo.
Pulchra meretrix in praetribulo.
Fraudulentus mercator in foro.
Delusor in Publico
Adulator in palatio
Accusator seu detractor in Talamo.

ratione fidei ac doctrinae ipsius cognoscere. Itaque omnibus tam summi quam imi ac medijs status hominibus, eorumque vice fungentibus, officialibus, subditis ac militibus severe sub crimine laesae Maiestatis nostrae, mandamus, ne ipsi quiquam in itinere verbo uel opere ulla in re derogare, pilum in capite ipsius mouere, ne dum corpus ipsius digitulo, tanto minus violenta manu, attingere, tam in eundo quam in redeunte, ausit: in uelut Maiestate nostra Qui ei Saluum conductum candidè pollicemur) offensa, capitis, fama, honorisque discrimen subire. Nos et enim nolumus ullam prodicionem doluere malum interea per quempiam fieri: nec volumus fidem ipsi datam violare, quamvis plerisque sit suspectus haereticus: Nam fides etiam hosti, ne dum haeretico licet non dum sit convictus) seruanda est. Super his Mandatum nostrum (quod cernis) authentico Maiestatis nostrae Imperatoriae Sigillo munitum edimus, et nomen nostrum subscribimus, nequispiam putet agi de lana Caprina. Vormaciae 6 die Martij. Anno Domini 1521. Imperij nostri Tertio.

Carolus V.

TRES INFELICES

Infelices in mundo dicimus iste.
 Infelix, qui multa sapit inscite docere,
 Infelix, qui pauca sapit firmity doceri,
 Infelix, cuius prodit sapientia nulli.

DE POENIS PECCATORVM

Nomina Dæmonum, quorum sub vexillis eruantur
anima damnata decem numero recensentur.

Decem sunt Principes Dæmonum, qui inuenti cum
suis vexillis ad iudicium CHRISTI.

- 1 Omnis infidelis, paganus et Idolatra in ducabit Christus sub
vexillate seu vexillo dæmonis Beryth.
- 2 Iudeas, qui negant Christum esse verum Deum, in ducabit
sub vexillo dæmonis Gehan.
- 3 Omnes Hæreticos et fidei pagos, qui nolunt obedire Evangelio
ponit sub vexillo Error.
- 4 Omnis Hypocritas, qui sunt nominati timis christiani, et mori
vivunt ut christiani, sed in mortalibus peccato, superbus, elatus
et arrogans christianos locabit sub vexillo Lucipri.
- 5 Omnes avarus, et omnes qui errant in divitijs suis dabit ad
cruciandum sub vexillo Mamon.
- 6 Luxuriosus adulteros, fornicatores fornicatores, lascivos et
masculorum concubitores Christus collocabit sub vexillo
Aschmotei Dæmonis.
- 7 Homicidas, iracundos, invidios, vindicantes et violentos
simul cum Cain dabit Christus sub vexillum Dæmonij
meridiani, quod Christum in deserto tentavit.
- 8 Crapulosos, dies noctesq; ebriosos, et omnes torpentes ac salutem
anime nihil curantes dabit Christus sub vexillo Belsibub.
- 9 Omnes illos, qui detrahunt aliis honori et bonis nocent stultos,
Christus strahet sub vexillo Diaboli Lemiatan.
- 10 Omnes superbi seu despectus, qui noluerunt audiri concivnes sacras,
sed tunc vel lysirunt, vel magna verba loquuti sunt, et alia sua
negocia tractaverunt, Christus Iudex iustus iudicabit eos ad
dormas cruciatus sub vexillo Principis diaboli Brel Zigor.

missarum ut Tartares prodiere
per Poloniam in Hungariam
EXEMPLVM

AMURATES

Factus, quod mihi cum Rege Warronia intercesserat, ab eius cond-
tionibus, nullis causis lapsus, timore nihil. Is enim magno exer-
citu conscripto, terras Imperij nostri miser vastavit, gladiusque, multa
habita factis ratione, contra omnem ius gentium secuto, crudeliter
et immixtiter in omnes mortales saeviendo. Infuget annis aliquot,
tributu ex pacto dictato, illud amplius pertinaciter solvere voluit.
Quapropter his de causis Sissam Pagsam cum exercitu in Hungaria
in personam, cui magnam Gern Scitarum Regnum cum
centum quingentis milibus hominum adiungimus. Cum inter
Mauribus nostris, cum Mauribus Scitis Vra magna fuit ratio
fidelis sempiterni, atque multo ubique annis utriusque socij sancti
cultu fuit atque observata: In mi quantum situm erit, exemplo Ma-
urium nostrorum, si quorum instans, in latum quidem unguem
reddere volo, mi fidelis sempiterni conservatum profuturum
Hoc unum est, quod obtineri nostris precibus a Scitis Vra
Vra volumus, ut supranominatus Majoris Coram Scitarum,
quando exercitum suum contra hostes ducit, possit tuto suos
suas domi relinquere, in subditis Scitis Vra rapine even-
sint, et deturri: Turres domus, utque eiusmodi rapine et perbationes
obscuro Scitis Vra evitentur atque procul sine, ita atque
etiam regnum. Praeficiam vero a Capitanis et Labanis, quibus
cum Arcium et castellorum in finibus Regni commissa est
in primis vero, ut a Kozakorum fura et rapine securi esse
possint, Quae omnia expulsa apud Scitis Vra Mauribus
Husam in mandatis deditur, nosque per eum de facili

circum, si motus prohiberi aliquis locus erit. Vbi vero circumstantias
motu, habitam esse apud ^{Henricum} Mattheum Vobam rathem, tunc
bille felici coramde imposta, exercituz multo meliori ex hostili agro
deuente, et firmis et solidis facturis vinculum utriusq; fuerit.
Dante Conradus hinc 22

Scriptum Trinefimbij die 12 Aug. Anno 1594.

Exemplum literarum Cracouice à deficiente in Gallias Rege

Henrico rege ^{Francie} ^{Francie}

Henricus Dei gratia Poloniae Rex, Magnus Dux Lituanie
Rusie Prussiae & Remyssibilis, Illustres et Magnifici Domini
Senatores, siue ex nobis dilecti: Yosef, Sebastianus et Hieronymus. Equites.
Quia non potest, quanto cum doloris sensu in animo vestro induxerim,
ut non expectatis huius inchoati Regni Comitatus in Francie Regnum,
quod nobis super legibus, iura hereditaria obuenit propriam et in hereditate
Et quidem in iurata vestra ex parte nos et in claritate et benivolentia,
quia nos compellitur, integritas non potuerimus sibi sine lachrymis
ac summo dolore, de hac re in Francie profectioem cogitari. Multa
ante oculos obuiosa habebatur, quae committere longum esset: iamque
plurimam iurata recordatio bonifacii vestrum, ita ut omnino vobis
certum confidentia esset Francie Regni administrationem Senatus
Matri nostrae commissa et demandata, hic non modo Comitibus et Principibus
iuramentum, si vobis responderet impium, perpetuo dixerit. Testis noster Deus
est, hinc quos non pigri ex Senatoribus cum quibus simul atque
de morte Christianissimi Regis Fratris nostri nunciaturus est, expulsi
de hac re criminis, atque ex illorum sententia sub huius nostri Regni sigillo
ad Senatus Regni nostrum amplissimum Marodam, quod Re-
gentibus Galliarum, de hinc, prius etiam hinc Illustri-
ssimum fratrem nostrum, Ducem Alenonium Henricum Navarrae Regem,
et omnes Gallias Principes ac Cronos seculum, iuramentis, ut
nostri desiderium agros animo ferrent, nec ad iuramentum nostrum frustretur

expectant: in profecto nos si habet. Mutandi vero huius consilii
nil potius sententia nostra hoc fuit causa, quod Vobis, hoc est, pro:
dentibus et sapientibus, ut spero, probabitur. Hec terna de sub
389. p. 1.
mitem a latere sunt nobis hinc à Senniss. Pagine mri et mul
tis Gallia. Proteribus ac Primarijs Viris, in quibus scrip. h. erat,
necessarium sibi oio, ut quoad primam, et de populi ignis ad celebritate
adhiberemus. In summo discrimine esse nos Gallias, actum prope
actum videtur de vultu huius, nobilissimae totius Europae. Pagine
mri ulla esse ratione aliam tuenti et responderi nobis illis. Propter
quam si intradus VIGINTI ad summum Lutitiae Parsura, nil salu
in finibus Pagine nos sistimus. Multa erant alia de hisce profer
pta in illis litteris, in quibus non proiti modo rem Galliarum, sed et
exteri non ignari rerum humanarum facili possent intelligere, illis et
sim cum ratione nobis discedere de esse. Quamvis licet illis litteris,
apud nos necessarium constiterit, quanta possem maxima celebritate
in Gallia proficere. Quia autem, si de profectio meae curatio esse
multa maxime videbatur, quae celebritatem, in qua oia posita sunt
tacebant, facere de nobis putavimus, ut tachi profectio mri. Finem
Gallia ratio nobis non est improba, ne ignoramus studium et more
carum gentium per quos transiendum est, hoc nil oportet
nil riorius, in sum, quia ut ois de profectio meae riorimus, et subito
ac festinata abire de hisce mri fama antiochensis. Itaque
paucis ratione riorimus: reliquum est sic vobis profectio mri nil
quignam hic futo de profectio meae oio huiusmodi riorimus, tabula huius
nunc Colonia. Pagine decessisse: nos quoad nobis summa illa quae
nos huiusmodi profectio estis huiusmodi et obsequia integra con:
ferabitis: nullam certi nos unquam tuenti, ornandi et augendi
huius mri Pagine occasione stabili aut affluere poterunt. Dignitate
nostram et Colonia. Pagine profectio mri tantisper dum absumimus.
Celebritas autem quam minime poterimus fidei, integritati, pro:
dentibus et sapientibus vobis commendamus, cupimus insuper et huius
mri nos, ut primo quoque tempore Egerius viros ex ois Ordini

litteras ad nos in Galliam mittatis, cum quibus seruo et diligenter
de omnibus, quae ad utilitatem et ornatum huiusmodi Regni
pertinent, tractabimus. Firmum atque idem Subsidium, cum cordis
firmitate in Regem, et existimationem nostram vobis quam
obtinere fieri potest commendamus. Bene vobis. Caracina
die 18 Junij Anno Domini 1574

Henricus Rex Galliarum

Aliarum litterarum Henrici Regis
Vienna ad Coloniam missarum
EXEMPLUM

HENRICVS Dei gratia Galliarum et Poloniae Rex,
Maximus Dux Lithuaniae et Prussiae et Magnificus Senatus
suae nobis dilecti, Vasa Nobilitatis et Generosi Equites. Ex literis
quae Caracina die datatis vobis scripsimus, satis intelligere potui et his
transmissis et insubstantiis causis, propter quas non modo festinatim, in rem
etiam tantae Galliarum inter suscipiendi tractu finimus. Unde arbitrari id,
de quo minime dubitari debetis, profectum hanc nostram omnino
negotiosam fuisse, nec prohiberi sine periculo nostro aut differi diu-
tius potuisse, sine damno illius Regni amplissimo, cuius salus vobis
champsima est. Quod vobis pertinet ad reditum nostrum in Polonia
de eo nil recte quicquam struere aut polliceri possumus, profectum
cum ad Galliarum negotium rationem, ad qua cum advenimus et eius
causa inter suscipimus, omnis ista deliberatio sit referenda. Nuper
autem cum in ipso itinere, cum de reditu nostro nobiscum ageret multis
vobis Magnificus Dominus Castellanus Wojnicensis Substransis
varius noster, nihil ei praeterca indicavimus, quae nos de ea re in
Gallia deliberamus: cupere tamen nos iudicium, ut quoniam primum
et Senatus et Equitibus Ordinibus vestris, prudentibus et sapientibus ad nos
in Galliam Legati mittantur, cum amplissimo mandatis de vobis

omnibus, quos ad pacem, securitatem, uti hactenus et dignitatem Regni
 nostri Coloniarum et Magni Ducatus Lithuaniae, iudicandis ^{258.} _{390.} ³⁰ ₃₀
 Nos humiliter Legatos à vobis libenter et suaviter excipimus
 et cum ipsis curabimus aliquam inveniatur, qua occurrere
 possitis magis incommodis, quae ex diuturnitate fortassis ac
 sententia vestra oriri possent vitentur. Ceterum antiqua hinc
 deservimus Caesaris Magni, à qua splendidißima et honorificissima
 excepti sumus, Poloniae Regni iustitiam nosq. vis ammentamus.
 Scribimus etiam ad Imperatorem Turcarum ne quid inde clamet
 aut periculi ad nos perveniat. Denique nullam de Regno nostro
 et vobis omnibus bene merenti occasione praeter
 mittimus. Bene vale. Wienae die
 29 Junij Anno Domini 1574.

HENRICVS REX MAGNVS

Literae hinc Joannis Regis Hungariae
 Prioris ad Archiepiscopum Maguntini-
 mum Eusebium Imperij Roma-
 ni, postea ad Carolum
 Quintum Imperatorem.

Quae sunt reddite
 diebus Aprilis du-
 ante conu-
 tu Imperiali Responsa
 Anno 1532.

AD MOGUNTINVM

Joannes Dei gratia Rex Hungariae, Dalmatiae Croatiae et Mar-
 chio Moraviae ac Lusitaniae et utriusq. Silesiae Dux et Ruffino
 ac Theobaldo Principi, Dno Alberto Marchioni Brandenburgensi,
 Archiepisco Moguntino S. R. E. Praesbytero Cardinali, et Sacri
 Palatii Imperij Eusebio, ac per totam Germaniam Archiepiscopis

Amico nostro charissimo S et prospero ad vestra iuribus.

Carissime ac Illustrissime Princeps amice noster charissime
Etsi nosse non solueris tuis, sed et amicis et oratoribus nostris
ad prius inferas, ex inchois S Romanis Imperij Principibus
decharissimo vestra iuribus, quod cum Regi Frederico
noster habuimus et habemus: imo pro hoc declarando et vobis Quoribus
noster manifestan non multo post formam Regem Dei benedicti
pro nos suscipiam, deheramus in publico Regi nro, communi, et unfe-
ramus primarias Oratores nros ad VD. quorum akeri nuncupata
Simo Regi dignitati fuerit, et nunc Buda in Sile nra Regia
nros fuerit, qui idcirco sum continuare per profecti Adversari
nrum non fuerit permissi: tamen nunc etia in hunc nros b
hitis nris de his Vras Oratores ceteris: non ta Adversari nros
alumniandi, quod ipsi de nobis assidue fuerit solit, quam nros
aprima gratia, idq Vras polissimum Dom: cum quibus fuerit ab
initio deheramus, ita nunc quod nros nros
bona firmam ac fraternam amicitiam ac intelligenda, in bonis tibus
Regi: Christiane. RES ipse vobis et nros in hunc modum si habet.
Ex hinc in illo famulibus bello, quod tuis terram orb: nram nros dabit
Serriss Regi: Ludovico, Duce nros Curator nros salis d'p' nros,
ubi et nos fratre nros Germani, qui nros nros erat, nros
et Regem huius hereditate huius et Successore huius nros, fuis
hitis suffragis Dominis et Populari in publico Regi communi in
Regem nros et commat. Et cum adversari nros Fredericus ea ob
eam removeri cepisset, et ratur ac nros nros putant, Regi
nros et Successore nros nros nros, fuis nros nros nros
nros Duce Polonia Vniusq Sigmundo, nros Affine et amico,
ac hitis Primariis eius Consultariis, in Dieta Romanica: nros de
Regis autoritate iudicata, nil concordari nros nros nros
nil nros nros nros nros, fuis nros nros nros
nil Principibus S Romis Imperij, et cuius Principi Christiano, non
excludendo imo nros nros nros nros nros nros

391. 259.
fratrem eius germanum, parati pro quate probata, si in duram
fuerit, priusquam etiam corpus factum, et quae ad regnum nostrum fuerint
revertentur. Ad quod cum ille nullo pacto induci potuisset, diffidens fortis
causa sua, sed in eo in armis esse clamant, ad arma esse ventum:
quibus quid tolerari sit consequens, haec nos prolixiore magis nostrorum
quam suis viribus, simul et Regno tunc et patrio turbavit, et in
militis proter atque in auditis viribus, damnis, probris, calumniis, affe-
cit totus mundus videt. Arma enim ultro et invadit. Quae
illam in nos iniuste venturam, in eam sunt ventura, vel nobis ipsis, quae
tam dicitur in armis, calamitatem eius et summa imperantibus. Nam
quod nos in culpa autem facit, quam sit nostri consensum, vel ex
apparet, quod ipsi prius ad amicitiam Imperatoris Summi confugit, su-
bita eius subiecta pro nos deprehensa et ad nos delata, ut dicitur, in
quod nunc de alijs eius hinc manifeste eius habentibus, tributa esse
pollutionibus, legumque, quae utraque in manibus habent. Qui quae
Imperator, quod protra cum illo suo immenso et immensibili exercitu in
Austriam venit, et eam sibi, quae id facta est, videtur, quae a hi-
existimandum est esse in culpa, si quis videri in duram velit, nisi ille, qui
cum ad hoc tot hinc suis, militibus conitibus et atrocissimas iniurias
plenas, quibus miseris Hungaris suis oculis, tantum non Constantino po-
tanta totalem conversionem pollebatur, ad id faciendum provocavit. No-
ceter nihil aliud quosimus, nisi Regni sui, in quo nunc innoxiamur,
in istam recuperationem, delinens operam in tanti Imperatoris gladius ultro
prograderent, nec ea clama, quae inimicis suis inferebantur feris or-
sperare potuimus. Quid autem protra sit sequenti, et quae ad modum rursus
ad concordiam iam facti, auxiliantur. Quae, videtur et fertur super
parati fuerimus. Quae protra et illud protra non potest, quae
etiam tempore ita se nobiscum gessit, ut eodem tempore ex una parte
concordiam nobiscum in Polonia tractant, et ad quarum caput
mastrum, ut ad expugnanda scilicet nostram Regia, exercitus mitteret. Quae
etiam in re istos Dominus iniustus eius conatus ex sua misericordia
confugit et dissipavit. Quae tamen via, haec talis sint, quae vel

molliſſimū cor inducere ſperitus potuiſſent: nos tamen à pro poſito pari-
cum eo pro bono publico facienda non Cūſiſ
iſſi primam trimestres, postea annuas iudicinas aduſario nro ordina-
uimus, et cōſuetū gratia, postea prohibuit finit ad nos de Conuentu
Spinuſi, ſedim de ſepanizimū ad eum Conuentum, ex primarijs Conſuetudinibus
noſtris, cupidi et pacis cum aduſario pro bono communi facienda, et
promeriti ante oculos Vnſ Dom: promerita, niſi quā priuū de oporūna recordio
preuidetur, de quo per eosdem Oratoris nros cum Vnſ Dom aperi-
uolumus. Quae quidem remedia per nos iam ordinata ſi Vnſ Dom:
amplius uoluerit, gaudebimus de bono quon communi: ſi uero nos
quidem de ſalute Regni nri curam Dei auxilio gerimus. De aliorum
autem ruina, quae nobis imputari non poterit, non poterimus non
ueluementer ingratifere. Intelligimus etiam ſe aliquos, qui nram
cauſam eo non facere conentur apud Principes S^{ae} Rom^{ae} Imperij
grauiorum, quod decant nos tributum pendere Caſari Turcarum,
Quod ſi faceremus nemini deberet uideri mirum: quippe cum citius
conſtant in quas miſerias ac deſolationes per Caſam de uenit
rit tempore Praedecessor nrorum, ea tamen ſunt benignitas Omⁿⁱ Dei
erga hanc afflictam naturam, ea etiam benignitas magni Imperator
erga nos et ſubditos nros, ut nil tale a nobis optauerit, ſed
paſſus ſit, cum idem magnus eius eſſet, nos regere pure et ſim-
pliciter, eo modo, ut ita ſicut Praedecessor nri D^{omi} Rex Hungariae
remanerent, ſicut Vnſ Regis et Illuſtriſſi Dom, id uoluit, ſi uoluit uis a
experi, et manibus, quod uulgo dicitur, palpate: mox ut toti mundo
notum eſſet, nos et Principem Chriſtiani, et amorem pacis ac Dum:
Vnſ eſſe, illud quod cogimus cum potentis Imperatore, ut Princi-
pibus Chriſtianiſti nroſto intuitu ſpacem imperatorum, de quo cauſa
nre intereſſum contentus ſuit, et ut, quod nime etiam Vnſ ſuis ad
nos in lingua Turcica pariter et Italica ſcriptis, utriſq; ſignata
ſuo Imperatorio ſignatis, teſtatur. Eos quae Principes et Dominos
uel cuiuscumq; ſtatū fuerint, in amicitia ſuam recipite, quicunq;

nobis sint et uelint esse amici. Quorum literarum exemplum Vobis Domini
per Oratores nostros mittimus. Quae cum uerba ita se habent, rogant
Vram Gedy et Illustriß Domini: ne uelit aduersariu[m] nostroru[m] falsis et he-³²
mijis locum dare, talia contra nos et honorem nostrum inter Vobis
Domini frangentibus. Reuerentiam tamen tanquam Princeps Christianus
qui uult in eo statu terminos Christianos constitutos, ut securis ad
radicem posita sit. Domini: Vram Gedy et Illustriß uti Principem
Christianum, et eandem exhortamus, ut si uiderit aduersariu[m] ita
determinationem, quod suam pertinaciam bono et quieti publicae, quam
etiam eius hostis amittit, preferri uelit, non acquiescat uoluntati et
suggestionibus eiusdem, sed eam pacis uiam amplexetur, quae quieti
nomini Christiano, et uolens salutem parare potest. Quod si non
sequitur, et res Christiana aliquid detrimenti patitur, uolens
nobis Deus omnipotens cum omnibus sanctis suis, et Gedy ac
Illustriß Domini Vra, nos omnis huius et quietis et nullius mali oc-
casum praeire uel praeterire. Vram Illustriß uel Gedyß
Domini optamus feliciter ualere. Dedit in ciuitate nostra S.
hirsware die 25. Mensis Nouembris Anno Domini 1531
Regnorum nostrorum anno sexto

Joannes Rex Hungariae
Assumptus Wayroda
Myyn

AD CAROLVM QVINTVM

Imperatorem Roma missa Anno 1532

per Hieronymum de Lasko Pala:

Limici Syraculensem

Mausculi uestra Caesar Jans superq[ue] impri dem intie
que potuit ea diffidia, que inter nos semper ab initio et tunc
Vra Caesar Mattis conuigunt. Nos semper ab initio, qui ad ha-
regnum dignitatem Dei miti assumpti sumus, nihil magis qui-
simimus quam pacem et concordiam cum eo, ut pati, qui nos

ignorabamus quanta ualere Rusp. Christiani ex huiusmodi desidia
sequi posset. Optavimus autem et quiescimus uia ab initio, quo
facto id Vro. polib. Casar Matti, quam et frater ipse germanum nos
aduersarij uocamus, et ea pat. tutius Christianitate, medio et
auctoritati sunt. Et eius in gratia statim in ipso Regno in prius
pro deservimentis ad VC Matti et miseramus imperios oratores
nos, qui ad eam usq. in Hispaniam irent. Qui quidem quo pacto
fuerunt per eundem fratrem Vro. Matti intenti, confirmamus VC Matti
non ignorare. Testamur quoque idem pacto favore per Nuncios
et per literas Lutheri in hoc mille incomoda, iniurias et calumnias
ab eo nobis inflectas, non desistimus, et praesertim ad VC M. fideliorem
nobis Spiritus et Magnum Hieronymum Wayrada Transylvanicum pro
Qui cum ad Matti Vram profectus, honoris causa ad fratrem
VC Matti diuersit fuit ibi multis diebus intensus, non medio
incoato et ualere uorum membrum, neq. iter suum profecti permittis.
Quod quidem gra. di. causa frater VC Matti fecerit, ipse uidet.
Nos certo in ducimus eum per hoc, non solum quia et saluti plan-
ni incoelasse, sed etiam dignitati et honori VC Matti non parum
derogasse. Neq. credimus eum abiam ob eam, et prius proclussib.,
et nun. quae praebere ois aditus oratoribus nos Vro. Matti
adunq., nisi quod quaerit modum, in VC Matti intellegat
hinc ergo, quod inter nos et ipsum uersari, ueritatem, hinc
forasse in VC Matti pro ea hinc et in d. hinc, quae in ca.
esse omnium or. praedicari, cum ad aliquid tale sua auctor.
compilant, quod ipsi nullo pacto favore uellet. Videmus
autem iam nobis nil superesse nisi prius ex postulare hinc hinc
misere iniuria, tam coram VC Matti quam coram alijs Principibus
Christianis. Deinde quod per Oratores nos ipse prohibere favore mis.
quimus, saltem his presentibus hinc nos declarare VC Matti
ul. summoneri et per expensum rem inter nos gesta. Quam
rogamus Vro. M. non grauetur, non nostra sed publica causa

mitte legere et diligenter considerare, et vel sic fratrem ad alia consilia
suscipienda, cum fraterna putate, tum etiam imperialis auctoritate cogente,
et no auctoritate Christianitati auertere. **RES** autem ipsa in hunc
si modum habet. Exincto in illo funtibus bello **Henrico** Rege
Ludouico Pium memor Prædictore nro **Henrico** ubi et nos fr nri
formacione orbati sumus, et Regno in hunc modum hantur et successu
legittime carate, fuimus omnium suffragijs publicis in publico
Regno hanc. Conuentu in Regno creati, et coronati, tribus tantu
eximii Officiarij, et qui in reuerenti Regis habent, numero ex
ceptis. Et cum frater **Vic** **Caspar** **Mattis** cum ob eam indignari, et ar
ma nobis intentari, atq; Regni ius et successum, uigore quorundam
contractum ad se habere cepisset, fuimus parati festi **Henrico** Rege
Polonia, utriusq; nos trum Affine et amico, testibus etiam primarij
iis **Conphasjs**, uel concordare cum eo bonis et honestis conditioni
bus in **Dieta** **Oleuensi**, uel ius nram submitti ipsi **Regi**
Polonia et **Pontifici Romano**, mo etiam **V C Mattis** tandem con
fisi iustitie et veritati, ut in causa fratris nre fratris recusari
mus iudicium, parati sumus, si ita iudicatum fuisset priuata
etiam rursus sortem, ex qua ad regnum uocati fuimus, nre heredi
Ad quod cum illi nullo pacto induci possit, sed ius eum in armis
esse clamant, ad arma est uentum. Quibus quid tanti illi
sit contentus, licet nos simul et Regno tunc et potestate amplifsimam
exturbauerit, idq; magis nram predictam, quam suis inimicis, satis super
est uis. Atque cum ultum et uinduce **Dei Deo**, quæ illi in nos in uis
contorserat, in eum sunt intorta, uel nobis ipsis, quos tam diu uocauerit
calumniam suorum miserabilibus. Nam quod nos eius culpa uentura
facit, id **V C Mattis** uerum inuestigare uoluerit, longè aliter eo pariet
Ipsi enim prior ad armitiam **Imperatoris** **Turcarum** Imperatoris conuocit, su
uera manu eius subscripse, pro nra deprehensa testantur, ne quid
mimè de alijs ius heris, manu sinitu eius habentibus, tributum de
Regno **Hungar** **Polonia** **Cæsari** pullentibus, loquamur, quas utraq;
in manibus habemus. Quo uiso, tum demum ueriti, ne in de quoy

per eum opprimeremus, Futurum nos ita pro amicitia Imperatores
misisse, itaq; eodem tempore, quo et ipse pro hoc ad eum miserat.
Quis quidem Imperator, quoad pacta cum illo suo immenso et
innumerabili exercitu, in Austria inivit, et eorum strage, quae
ibi facta est, intulerit, quis alius existimandus est fuisse in culpa?
Si quis rite iudicare velit) nisi ille qui propere et citius Regis
et provincijs sibi per M. V. Casparum benigni concessis non contentus,
a hinc iniusti quae sunt? Deinde qui tot lris inimicis plenis
Principum omnium putatis irritavit, et contra se provocaverit,
miseris et crudelis Hungaricis nostris tantum non Constantinopolitana
Imperij conversionem promittens, nisi prius Corona Regni sese sum-
ptuosa assuecans, quam castra omnia et loca Turcis finitima ven-
diderit. Quibus promissis quanta fuerit satis totus mundus
videt. Nos certe nil aliud tunc quaesivimus nisi, Regni nos tri,
ex quo in ulte curati fueramus, recuperari, deinde omni
operam, in gladius Turcicus ulterius progredierentur, et ea damna
quae inimicis nostris inferebantur suis oculis spectare non poterimus.

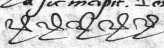
Quis autem postea sit scientiam, et quomodo melius rursus ad
concordiam parati fuerimus, iam facti (Cui auxilio) viribus
et fortuna superiores Vram Casus Meliore non potuit. Quo etiam
tempore ita se nobiscum gessit, ut ex una parte concordiam no-
biscum in Bohemia tractaret, ex alia parte validos exercitus
ad per dendam caput nostrum et ad expugnanda subum nostram
Regiam mitterent. Quae etiam in re iustus Domus nostras, suis
armatis mirabiliter infregit et dissipavit. Quae tunc etiam uni-
anima sint ab omni Summe, nos tamen a proposito pacis cum eo
pro bono publico favenda, non auerant. Et eius rei gratia
nos primum ei in modis postea annos iudicias ordinavimus
ut pro hanc temporis oportunitate et intervallo possit
melius nobis christianis cessare. Et dignavimus sine mora
ad V. N. Matrem, et ad Sacri Rom. Imperij Comitem, qui
tunc Spira futurus esset dicebatur, eo Oratore, de quibus

Iupius mentorem fecimus, quorum modis paratissimus antea
 Vro Mattio conlenderi ad oia meliora media, quaecumque
 principatus essent. Sciri igitur vult et cetera Vra Maestus
 totam hanc rem in hunc modum processisse, nisi quid iam
 breviter et succinctorie Vro Matti narrare volumus. Nam si
 acta quinq; vel amplius annorum ex ordine connumeravimus
 atq; inter has partem aliquam tot mirram, calamitatu eproba
 urum ut calumnia, quas a se Vro M. sustinimus, iusto
 ad id volumini esset opus: nos minus abud nisi munda ni gesta
 unitatem VM intelligat. Possimus etia ad eius calamitias
 hoc in loco respondere, sed nobis Deus est testis, et ois boni,
 et constantia nra, nos ab invente aetate profectim ex quo bon
 rationis profecturas in hoc Regno genui respicimus, fideliter
 et non nisi utilitate Regni: Quia iara huius Regni et Domin
 nis Ludovico et Ludovico consanguinibus et Affinibus Vro
 M. Casar servasse. Postremo illud adijcere possumus, quicquid
 di nobis et de nra cum potentiss^o Imperatori amicitia frater
 Vro M. producat, nostra potissimum opera, industria, et
 dexteritate, cum Dei Opt: Max auxilio, hoc regni, quod ipse pro
 pedito reliquerat esse Regi et religioni christiana confirmatum
 Scimus istam nos infirmari ab eo de amicitia Turca, et inter
 alia de tributo potentiss^o Imperatori pro nos oblato. Quod si
 fecissimus, nemini dubitasset miram inderi, quicquid copiam
 habet, in qua infirmas et inestitates hoc Regnum decesserit
 tempore Ludovicossoni nosterum. Ex hanc fuit clemencia
 Domini DEI erga hanc miserissima matrem, ea ista tempore
 potentiss^o Imperator erga nos et subditos nros, ut meli tate
 a nobis optaverit sed per nos (cum id in maximi ois
 esset) ita libere regnare sicut Praedecessor nri experaverunt,
 uno contentus fuerit et sit, quod nunc etiam tuis suis ad nos

in lingua Turcica pariter et Italica scriptis, utriusq; sigillo
suo Imperatoris signatis, testantur: eos in amicitia suam
recipere, quicunque nobis sint vel uelint esse amici. Quia
omne, et his longe plura ad salutem Reip. Christiane, et eam
ad decus et dignitatem Vrae CM pertinentibus, libentes Vrae CM
per Oratores nros signi persequemur, si huic esset, et minus utram
si liceret, si persequeremur, et nihil dubitamus, quin si MVra
rim ita, ut si habet, intelligeret, aliter his rebus pro salute et
quiete publica confideret. NOS testamur DEVM omnipotentem
quod nihil aliud quaesierimus et quaerimus nisi bonam pacem
Christianis, et nisi hoc ita esset, iam pridem facile remississemus
uiam nos a fratre Vrae CM liberandi. Quod tamen cum
uiderimus sine uacua Christianitatis fovea uix posse, non
lapidem mouemus quo id uitate possemus. Quod si frater
Vrae CM adhuc in eadem sententia perseverare coeperit, nos
in Regno nro legationem quaesito turbandi, quicquid ex hoc in-
cedenti caput uel ipse, uel uisus obia alij nobis imputari non poterit.
Quod autem intelligimus Vrae CM concordiam huius tractan-
da et conficiendi gra. militibusque Diocetam in ciuitate Patrumsi,
uidet Vrae CM nos ad longam manum fuisse paratos, qua
sit huc, mittere uidebatur ad eam etiam in extrinsecis orbis ter-
rarum fratas, sed uix nobis persuaderi possumus de MV
tangua de Principi Optimo et iustissimo nil simili su-
spicari: quin haec quoque per fratrem Vrae Matthias propheta
credimur, ut res de tempore in tempus, de tractatu in
tractatum trahatur, atque interim nos uelut estantes
opprimamur. Prope enim maximis uisus quietis nobis, sed
tempore. Quis enim Diocetam sit actum, nec uellemus in cura
nostra in eandem casum incidere. Et miseramur certe

quoties id in unitione nobis inquit, quod fr²⁵⁸ Vra C³⁵ M³⁵
 nec dum aliam nobiscum agendam viam aggr³⁹⁵u³⁵erit, cu
 a parte videtur, tot suos comites tali modo susceptos, Peri
 mibi occidisse. Vra C³⁵ M³⁵, que fr²⁵⁸ et aetate et prudentia
 et auct³⁵ exuperat, cum in hac parte ratione iure, oramus,
 ut remota omni afflictione et favore Princip³⁵ ac religio
 sissime, consilio prudentia et auct³⁵ Vra C³⁵ M³⁵ consuletur
 Vra C³⁵ M³⁵ optime cupimus Valere. Ex Comitatu nostro
 Sibosvava die 25 Nouem³⁵ Anno Dni 1531.

Joannes Rex Hungariae
 Ladimda Transilvaniae a³⁵ sup
 Magyria

Haec bina litterae Regis Joannis ad Maguntinam Elec
 rem et ad Caelum Quintum Imperatorem Romanum Maximu
 sunt mendose descriptae, quia sunt ex manuscripto antiquo
 quod erat vitiose et perperam scriptum excerptae. Ideo
 Sagensis Lector si sensum utrumq³⁵ attigerit, facile ubi quia
 corrigendum sit intelligit. Praeterea si statim inq³⁵u³⁵erit
 eosdem Reges Joannem sibi et Ferdinandum exactum
 intelligere quis ^{sup}legat Ludovicum in eodem Joannis Re
 ad Status Imperij Anno 1528 transmissam, quam E
 dardus, ut diligens rerum sui temporis Scriptor, in suis comen
 tarijs, ita ut se res habuit, ad vivum expressit, et elegant
 latinoq³⁵ stilo exornavit. Ea sic incipit. Post inscriptionem
 Ludovici Regis occisum Libro sexto Comment

DE CABALA SVCCIN- CTA EPITHOME

CABALA dicitur ab auditu receptio. Ut in Exodo legitur Moysi. Kibit, id est Moses audivit et recepit legem in Sina. Nam Kibit vocatur Cabala dicitur non est simpliciter auditus sed amplexu receptus. Hinc CABALA dicitur et ars, quae per aurum tradebatur, et ad posterum propagabatur.

Videbatur enim incompletum, ut tanta artis mysteria literis mandata ad indigentium lectorem et absque perueniant: ideoque Prae filiis, et discipulis, atque posteris, idque dignis tantum, sola per aurum traditione, cum arte relinquere tutum putabant.

Est igitur CABALA divinae reuelationis ad salutiferum DEI et formarum separatarum contemplatione tradita, Symbolica receptio, quam qui caelesti secretorum afflati, recte nominant CABALAE, cum LISTAE incipiantur.

Hac itaque receptio partim immediate a DEO manavit ad Sours, partim mediate per angelos et instillata, et demum ad posterum propagata. Cum vero vel incuria, vel indignitate hominum intradit, medio angelorum instamata subinde fuit.

Raziel signatorem Adam, hic filium Seth, cum in deficiente aem digemum et indignum tantum dano, docuit. Seth autem alijs cum posteris tradidit: hi vero usque ad filios Noe usque propagarunt.

Qua tunc aboluta opera Zachariae Praeceptoris Abrabae est renovata. Deinde Isaacum ipsius filium in ea insigne Nit Ragbael Angelus. Et cum filius Esau perductionem paternam studio venandi amisisset nec patri suam pietatis exhibuisset, ars ipsa per Angelum Pelulem Jacob est tradita.

Ea demum cum in Aegypto ab heretica fuisse, bene fuit Angeli Metatron discipulo Moysi est renovata. Hinc praetera apud

269
396
sules Prophetas culta fuit et permarisit *etq* aglor unta. Josue,
Godeon, Davidi, Salomoni, Elia, Elizo, Danieli, et multis alijs
sanctis uiris nota, et modo promissio inspirata. Hinc subtracta
et iterum beneficio angelorum his ably ishy palafata.

Hinc Prophetia de Christo, de Ecclesia, de Imperijs et de alijs
magis rebus manarunt, hinc miracula facta, hinc angelorum
apparitions, et a lia preter naturam ordine currisi constat.

Ab his postea manavit ars preclara ad Scribas et Pharisaeos
inter quos partim abusu, partim paroyis, ac alijs superstitionibus
et magis contaminata prout intercidit, Scribis bellum et ho-

porum. invidia hinc illuc dispersa, et fore ad intercessionem excedit.
Quia autem Cabala intentum fuit principum post gentis hu-
manam per hanc suam hanc ruinam, docem de reformationem et
salute aeterna reparanda, que in solo CHRISTO IESU uero
Mesiha, anno ab exordio mundi 3982 nato, et demum post
etatis ipsius annos 39 passio absolutissima est consummata,
non necessaria usq est ingenio humano: Ideoq et Prophe-
tia cessarunt. Nam hanc et Prophecia usq ad Christum.

Omnes enim Cabalisticæ recapitulantiur in articulo redemptio-
humanae per Christum uirum Mesiam factæ. Ars itaq
sana, ut non necessaria amplius, intercidit.

Que uero nunc extat CABALA apud Rabines, umbra
tantum illius prioris uiræ Cabala putanda est. Est enim
supersticiosa quedam horarum Hebraicarum abusiva commenta-
tio, metathesis, combinatio, relatio, mixtio, expositio, trans-
positio et omnigena tractatio. Vnde uirum nomen DEI
TETRAGRAMMATI. Sin hamphorus, et quadrin-
gintaduarum litterarum se hanc inactant, contemplationem tam
ipsius DEI quam Angelorum, aliarumq rerum sublimium, diuini-
narum

et relictum se consequi antimartiris. Præcipue quinquaginta partes intelligentiæ, secreto ut ipsi uocant Jobelci, millesima generationis, et æpæ omnium seculorū. His annexis triginta tribus secretis sapientiæ admirabilibus et occultis. Item decem Numerationibus Cabalisticis, quæ ducuntur Sephiroth. Ad hæc tribus species Notariorum, atq; operibus de Broth, quod continet sapientiæ naturalem, necnon de Mercuria, in quo diuina seu metaphisica docentur. Alijsq; scientiæ illius gradibus commemoratis et expositis, per quæ miranda fieri, consortio angelorum profici, inter se conuiujs atq; colloquijs spirituum beatorum, plurima non nisi ad salutem hominum tendentia confici, Præfiguratum uirgæ diuorari, ac alia omphrea et uerba diuina factitari prohibent.

Sed nemo de hac arte paruo momento satis dicere potest, ut eius abditæ fandi penetrare, quæ uel ob hoc admiranda existunt, quod extra Hebræam linguam in aliam traduci non potest. In ea quæq; diuina et exercenda circumspicienda sedulo quo sit periculo meditanda. Nam cum sit scientia rerum spiritualium et spirituales, nec homo potest facile de spiritibus facere iudicium, profecto non sine multa utiq; formidine isti studij uoti incumbitur, ne sub figura lucis tenebras signauerit. Inter alia enim intuentium est ab istis de celo præcipitatis spiritibus, et feruissimis generis huani hostibus. Nam ut in exercitijs DEI quatuor Antesignarij, Michael, Gabriel, Uriel et Raphael ferunt inter nos mortales signa: ita pariter in exercitijs Satane signifiunt ultores, Samael, Azazel, Azaiel, et Mazaziel habissima gerunt uerba et uita. Ergo non nisi singulis moribus, hanc hanc opant, in Balsamum spiritum expresserint.

Et quomodo Michael ille Sacerdos maximus sacrificans

in mundo superiorum animas humanas immaculatas DEO bene:
ducta presentat, immundas autem, et vitijs ornatas ad diabolo:
lum mittit: Sic Pontifex in mundo inferiori, ut scriptum est in
Leuitico, iubetur animalia munda et insensata offerre DEO,
crimibus autem et inzarum tabe ornata tradere Sathane.
Omnis namq; res inferioris sunt et presentatiue superiorum,
et ut fit inferior, sic opus superioris.

Portendunt haec aliquid, unde cauendum cui libet, qui
iurat malo et quo moriatur. Sata namq; ista Philosophia
hoc intendit, ut bene uiuente, bene moriamur, in malis
malo eueniat.

Ceterum ad huius scientia proximissima non nisi sens
admitti digne censentur. Cum enim Iuuenius quidam Laab
Elector dixit sibi suo Magistro Johannaan: Vni doctoru te
opus de MELCAYA, Respondit: non incari, quasi non dum
cogit. Nouerat enim illi discipulis, et praecis adolescentis ingenu
ad tuam sublimem et altam sapientiam non esse aptus me iocunde
nisi eos, qui iam seclatis et extrinsecis cupiditatum ardoribus et
calori inuicibili refrigerato, annis proveciti, cum quadam tamem
naturalis probitate, confecerunt.

Alioquin etiam paucorum est numerus illam, et carum quide
beatorum, super quos non suis meritis, sed dono DEI conseruat
tuo inuicibili luminis splendor. Pauci enim (sicut Maroni) quos
ignis ardeat Iupiter, aut ardens uenit aet uictoria uirtus. Dijs
geniti potius, habilesq; sunt et pot. Haec est, qui non ex sanguinibus
sed ex DEO nati sunt.

Ad eius quoq; tractationem, praeter linguam Hebraea, est requirit
multorum dogmatum, ut Sole Platonum, Pythagoraeum, Porphyr
thiorem ac aliorum Primum Philosophor, in primis tamen Bihor
hico, et prima interpretatio permissaria, non posthabitis quo

deinde in homibus matrematibus ac a his scribituribus defini-
phis, quae sunt ad iusmodi sublimis sententias multitudine
et introductum duntaxat.

De hac praecipua arte inter Latinos primum Titus Oli-
varulianus cum ante ipsum nomen Cabala oio a quibus Libros
in quibus fuisse scriptis reperitur. Post ipsum eam est in-
dagatus Renschinus, qui de Fonti quidam Simon Juc-
tao eam tribus libris est composuit. Nunc vero luxuriantibus
ingeniis pharisi cam tractantur sub diversis titulis librorum
Verum non quocumque Rabines sunt in itati plurimum sunt delapsi.
Si enim caecus caecum sequatur, ambo in fumum cadunt. Nam
Rabini nihil minus quam Cabalam callunt, quae non confu-
dit, ut supra dictum est, in ipsorum alphabetis rithmoribus,
multo minus in quinquaginta fortis intelliguntur, et triginta
duobus primitis sapientia non nec in ipsorum Sephiroth aut Spiritibus
Notariarum, item apertibus de Bersith et de Merriana, id est
formis non necessarijs exercitijs, sed in sola memoria divina, quod
proprie soli Deo Veri et Veri computat, cognitionem et appellationem.
Quod qui novit, ille se pro Cabala, Cabalero et Cabalistro libere non
datur potest. Extra vero cognitio quae Veri nominis DEI non
sibi id meridiani debeat nec possit. Unde Moses cum exensant
si minus sufficientem esse ad regendum populum Israel et dicit, quod
mibi videtur Israelite quod si in missus ad liberandum eos, audit
sibi dici a DEO, quod per nomen EGO SUM QUI SUM
thi regnatorum et Etenhamphores id praestare poterit. Et
David in Spiritu Dei hymnus Galano LXXXVIII, dicit, mi-
nimis defuncti divinitus et per angelos, nisi quis regnasset
nomen Dei unum et geminum, sic dicitur. Quoniam in uno
esperavit liberatus cum prophanam eum, quoniam cognovit nomen
meum. Clamavit ad me et ego exaudivi eum, cum ipso sum
in tribulatione, respiciam eum et glorificabo eum. Et Haec est

est unissima Cabala, quae de nominis divinis: per quosdam veteris
instrumenti quam novi, Patriarcha et propheta, colliguntur. ^{298. 299. 300.} Quae ita ungi-
lucum usi sunt, mirabilia fecerunt, natura imperavit, in praesidium
ipsius. Apostoli autem et eorum agerba veri daemonia eiecerunt, lin-
guis sunt locuti miris, infirmis sanarunt et alia miracula praestiterunt.

Et quia immutata ars inbecillit, nec communicari humani
potest, ut olim, homines a suis maioribus auribus audiverunt, et per-
jurant, patres rerum annuntiaverunt eis, et ipsi vicissim filiis: ~~et~~
nunc iam sola divina inspiratione et propitiant DEO instillatur,
sola igitur DEO potanda est: si modo sit nunc iam necessaria et salu-
tariam conducibilis. Deus enim loquitur necessaria et utilia tantum,
quae non exaudit ad voluntatem, exaudit ad salutem.

THESES CABALISTICAE

De Christo Jesu vero Messia, et de
alijs fatis christianae Antiquitatis
et Hero Mirandulano de:
prompte.

Qui libet Hebraeus Cabalista secundum principia et dicta Cabala,
explicare veritatem, hinc concludere de Trinitate, et qualibet persona divina,
Patre, filio et Spiritu sancto, prout si in additione dominorum, varia-
tionem, quod ponit fides Catholica christiana.

Non solum, qui negant Trinitatem, sed qui alio modo eam ponunt
quam ponat Catholica ecclesia, sunt Ariani, Sabelliani et similes,
videlicet pugnant manifeste, si admittantur principia Cabala.

Nihilus Hebraeus Cabalista potest negare, quod nomen IESU, si id
secundum modum et principia Cabala interpretemur, hoc totum prout
et nihil aliud significat, quam Verbum Verum, patrisque Sapientiam
et unam divinitatis personam, quae est mundissimus amoris ignis
naturae humanae in unitate suppositi unitum.

Ex praecedenti conclusione intelligi potest, cur dixerit Paulus,
datum esse IESU nomen, quod est super omnia nomina, et cur in
IESU dictum sit, ut genu flexit, caelestium, terrenum et inferorum,

quid etiam est maximu Cabalisticum, et potest se si intelligere, qui
est profusus in Cabala.

Si qua est divinisimis temporibus humana coniectura, in his figuris
posuimus per scriptis inam Cabale, futuram esse confirmationem seculi,
hinc ad anno 514, et dicitur in 1713.

Per nomina Ied, He, Van, He, quod est nomen ineffabile, quod dicitur
Cabalista futurum fuisse nomen Messie, videlicet cognoscitur, futurum
esse DEVM, Dei, filium per Spiritum sanctum deum factum, et post
eam ad perfectionem huius generis super bonis Israel non deperditum.

Qui enim exivit Astrologiam Cabale vidit, quod Sabbathas et
quintus numeratus sit post Christum de Deo, quam de Sabbatho.

Si dicitur illud Iacobus: Vnde dicitur in istum arguto, Sabbathas
expiramus, nihil aliud nobis significat, quam hoc, quod DEVS
indignus in ista debuit arguto.

Per illud dicitur Hieronimus: Laceravit verbum Iuxta, secundum
expositionem Cabalisticam debemus intelligere, quod Deus sanctum et
benedictum lacrum fuit Deus Pater pro peccatoribus.

Quilibet Cabalista debet conuerti, quod Messias eis habuerit
a caritate diabolica, et non temporali, erat hereticus.

Quilibet Cabalista debet concedere ex dictis dicitur huius scilicet
hoc manifeste dicitur, quod peccata originale in aduentu Messie
expirabit, et quod in aduentu Messie tollitur circumcisio necessitas.

Necessario debent concedere Cabalisticam secundum sua principia,
quod unus Messias futurus est talis, ut de eo una dicatur, quod
sit Deus et unus Dei filius.

Per Cabala mysterium intelligitur, quare de Abraham in
dei suo vidit dicitur Christo, et gaudium est.

Effectus, qui sunt sicuti in Christo debent committere quam
libet Cabalisticam, quod IESVS Nazarenus fuit unus Messias.

Ex hac conclusione sequitur, quod quilibet Cabalista debet concedere,
quod interrogatus IESVS quis es, et respondit dicens:
Ego sum principium qui loquor vobis.

Huc habent imitabilem concedere Cabalisticam, quod unus Messias
has per aquam purgabit homines.

Scitur per fundamenta Cabalae, quoniam recte dicitur **DEVS**:
Antequam nasceretur Abraham ego sum.

399. 39. 267

Scitur ex Cabala per mysterium portae septentrionalis, cur inducitur
DEVS secundum per ignem.

Scitur in Cabala apertissime, cur **DEVS** filius enim aqua et ignis
invenit, et Spiritus sanctus cum igni.

Per contemplationem Solis, quae accidit in monte Christi, sciri potest
secundum fundamenta Cabalae, quod tunc propheta est filius Dei et unus

Qui sunt proprietates Aquilonis in Cabala, sunt cur Sathan (Satan)
promittit regna mundi, si cadas cum adoraverit.

Per Cabalam intelligi potest, cur Evangelista Matthaeus in qua
torturam illis generationibus ante Christum quas haec omiserit.

QVOD OPERANTES

per Cabalam debent esse cauti,
purgati, et bene dispositi
eiusdem **Luz Minar**:
dulam **Theses**
duae.

PRIMA Non potest operari per puram Cabalam, qui non est
rationaliter intellectus.

SECUNDA. Qui operatur in Cabala sine admixtione extra
mi, si deus sit in opere, muratur ex **Bisfia**, et si errabit in opere non
non purificatus accipiet, demorabitur ab **Azazel** per proprietatem incho-

De nomine proprio Dei vide **Josiphum**
Antiquitatum Judaicarum lib 2 caps
ubi sic scriptum est et al.

Supplicis, inquit, rogabat **Mohs**, ut quem conspectu et colloquio suo dignatus
fuerat, ei quod nomen suum volens ac habens indicaret ut non divina illi
aliquando futurus, nominatum eum ad sacrificium invocare posset.
Deus aperit ei nomen suum, iniqua contra hominem ulli audientium aut
cognitum: quod mihi eloqui nec me nec fas esse arbitror.

De Ieiunio et Commentarijs

Henrici Cornelij Agrippae in Artem breuem Raymundi Lullij.

De Ieiunio habetur per monachos, ab hoc Evangelico uerbo respondere: *Ubi*
omnes dies cum abstinentia stans a filijs nulli fuerim, et tunc ieiunabunt.
Cui uerbo intelligimus Salam, Apostolis, qui tunc Offensis demonstria,
bantur, et per eos, toti Ecclesiae edificandae, constituenda imperatorumq;
esse a dno nostro Iesu xpo ipsum Ieiunium: sic enim et alio loco
legimus: *Cuius uobis dico omnibus diebus iugiter.* Quibus iugiter hoc
Evangelico atq; dominico scripto monitus, non studias Ieiunare, ne
ad aduena quae Ieiunantibus promittitur satisfactio peruenias, dicente
domino: *Beati qui nunc ieiunatis, et cetera.* Cum Ieiunare ad uerbum co,
fam, quae in Ieiunio collata est, et quae in Ieiunio perficiuntur, et quam
nunc ordinari, ac conditionari est. Est enim Ieiunium abstinentia in re, et
quae quidem abstinentia et abstinentia, quae carnis sunt ut confitentur in qua
spernitur fura, et faciat abstinentiam suam si ipso sublimiore, etc. et
corporeali reddat spiritualtem. Ideo in uerbo Apostolus: *Abstinete sumus ne*
carni, no ut fructum carnis uiuamus, sed spernitur si ego spernitur uiuimus,
spernitur et ambulamus: qui enim fructum carnis uigilant, moriuntur.
Hinc est quod Ieiunium uerit hominum cum deo, nam et dies sub est, et qui
adhaerere deo uerit sub abstinentia cum deo: Ieiunium uerit autem quo qui est
deum uerit, unum est: et hoc non dicitur, sed omnibus et sub abstinentia
sicut cuius abstinentiam nulla diuersio quassauerit, ut si ab abstinentia
ieiunare ab ipso, ita anima a se abstinere: sic totus homo ab omnibus
conuulsis sensibus suis moderatis Ieiunare castitudo a suspensio cultu Ieiunare
oculus ab inani uisu, et aures a peruersis uerborum auditis, et
uoluptatibus et factibus uerbis, et lingua ne ab ipso solent et factis
delictamentis, sed ab omni se ipse inani et uerbo otioso uiuimus. Ego
oculus a corde omni infirmo somnium, inuidia et auaritia, et omnia
mala libido, hoc est enim cordis ieiunium: non tangas manus illicita,
non proficiantur factis in scandalum, sic enim et manus et factis per
uiuabunt, fac enim omnia collectione et integritate sua Ieiunare et ipse
uere ueritate atq; perfectione.

Cuius itaque ad fruij requiruntur perfectionem, si unum eorum deficiat, non
 non dicitur nisi esse fruij, quod paucis verbis facias significat in quibus.
 Non est hoc fruium conloquuntur quasi in circulo ceteris, sed solum obligationis
 in facili, in ista in iusta, in fructu diem fac in fructu, et. Solum enim
 quod perfectum est. hoc duo grati est, quoniam ipse perfectus, Unde illi
 Matthej 23: Perfecti estote et. Et Leuitij 19. Sancti estote, quoniam ego
 Sanctus sum, et alij. Non offeretis mihi molendum, nec mundatum et
 Omnibus itaque comprehendendum est fruium, tanquam salubre ac spirituale
 bonum. Sed non dicitur fruium bonum nisi bene fiat. Quid enim bonum est
 nisi communicatio: bene itaque fruias, qui scias quod sitis ab ipso
 pauperibus largitur, non qui vultis ex parte, tunc quando fruias. Pauperes
 affligit, debitoribus tunc magis et in istis, quod dicitur facias
 legem in die fruij affaris volens ab in molestis debitoribus
 tum adioret, et hoc fruium quod vbi, frange fructus facias. tum
 vagos et in se et in domo tua, et. Cuius bonitas nisi fruium
 accipitur, non est fruium bonum, si autem fruium non sit bonum
 non est duo grati, qui nihil parit nec accipit habet nisi bonum,
 quoniam ab eo omne bonum manas, et ex eo quod grati sitis in fructu
 Magna est fruium abstinentia ab impudicibus, quia magna est impudicium
 multitudo, magna etiam aduersus hominum affarum pugnaque militia, ut comae
 sit in fruium laud, contra peribis tot undique hostibus, his quidem falant
 illis. Per insidias, ut alius per istam legimus, Domine quid multiplicat
 sine inimicis, et alij, circumdederunt me sicut albos, et ex hoc fruium
 in illud manas est, quoniam ab anima fruium, aliud vero ad cor sub et ex
 anima autem plus est quam cor sub, et grati plus quam scia, non aut
 fructuosior est anima cor fructu, fruium etiam a fructu esse fruium
 mixtantiam, iuxta sacrum illud proverbium, Cui fructuosior est vbi in fruium
 hic salubris est, et qui legitime fructuosior est rationabiliter. Hinc Moyses
 sit accipitur quod, quadraginta dierum fruium continuauit, non
 dicitur quod magis bibere simul. Multa alia affaris postea et fruium
 uerantiam fruium, ex in ista, qua missa facias. Hinc igitur fructuosior
 na, si dicitur a fruium, ut in alijs uerantibus laud inuaciet. minutis
 meritis et fructu quod.

Facit autem Ieiunium Post-Natum suum Iohannem, ad dominandum, in peccatumque
sub concalifantibus illicitis, sic et contraxio dimissio Ieiunio in peccatis.
Iam hominum facit, hinc Saluator ait: Hoc genus dyemoniorum, non est,
nisi in Ieiunio et oratione, et elemosinis peccatis, abstinentia a
Vino in quo est luxuria, et feruialis, Venter merito astuans sumas
in libidine. Hoc in Lotto ostensum est, qui propter ebrietatem commisit,
sic in castum, hoc in Holofornis, qui propter in amorem Iudae Ca.
Fueg et vitam amisit. Tribus Ieiunia sapientiam, et G.
vinam et humorem, aut certe distinet ad illa, unde illud proverbium.

Prigub Venter, macie intellectus, hoc factus primo de Moyses, qui f.
uisitudo, diuina scientiam et artem complectus est, Ieiunando Heliab
luxu igno curato est. Item Daniel et ceteri rex Persij Ieiunantes,
scientiam adijciunt. Et Apostoli Ieiunantes accipere sunt. Sanctum
Joannes in Insula Parthos reuelationis accipere fueritissimas.

Ieiunium effectibus esse voluntarium, ipsa enim tibi abstinentia nisi animi
electione fiat, nullam in se habet uirtutem; Hinc hujus de. I. sum
S. S. inuass. defixum. Ieiunium uicinosum est, si ab homine
uicili factus, sustinetur. Hinc ad Habacuc 11 huiusmodi, quomodo
S. in Ieiunio hexa nudatum, miseria, et Ieiunium uicili susti.
nuerunt. In uicili autem Ieiunium effectus non in simulatione.
Unde Dominus in Euangelio. Nolite frui cum Ieiunatis sicut
Iij facite fructus et et ergo Ieiunij peccatum non habebunt, et unde
Vi uobis Scribis et Pharisaeis.

Gloriam nullam peccat Ieiunium, nisi donec est causa suscipi, ne si pro
uicium ignominia, non enim pro suscipi est ieiunandum, nec non pro
mari gla, unde illud: Tu autem cum Ieiunas, unge caput tuum et faciem tuam laua.

Per figuram. S. demiceps hoc modo,
Ieiunium dicitur.

Ieiunium differt inter se, nam aliud spirituale, aliud corporale,
qua utraque in unitate et perfectione uiuunt et quiescunt, ut

non abstrahit utatur suffragio, nam corporali sunt spirituali natura
et, et spirituali sunt corporali; saepe difficultus observatur. Facit
etiam frimum homines differre a bestiis, quia suo appetitu ducuntur,
ut magis in cibo magis in potu sit; improprie dicitur, quod
ab alia ulla voluptate cum delectabilia praesentia abstinere habent.

Itaque post homo natus homo dicit si tunc solum vivens, cum istis carnis, et
non prohibet in ista abundantia modum sibi ponere, ut David ostendit
hinc regis hyems, qui nihil pulchrum regis sibi posuit, circum
inquam panem manducabas, et pocula cum fletu miscebas.

Sicut homo per frimum differretur a bestiis, ita conueniunt angelis
et aliquid maius in se habent quae angelis, quoniam illi prohibent ab
mentia angelis per naturam inest, quod nullo corpore induti, nullo
fornice corporali utuntur: homo autem qui in corpore est
sexuali vitam medietatemque suscipit, post angelis vel similibus
vel maior, Angelica in eo imitatur puritatem actione uictriosa

Sicut angelis bonis frimum concordare facit frivolum, ita malos
demonibus respiciat et fugat, quos exasperat libidinis impetu famulo
no in abstrahit morali hominis admixtus. Unde Saluator ait, Ho
genus demoniorum non iicitur nisi in frimum et oratione, Sic de
Iuda hyems, quod post buccella intravit in eum Sathanas, uidebitur
quasi exasperat signat.

Frimum autem multiplex constituitur. Postumus frimum: nam in lege
iustitiae, ante peccatum in se habet, ut ipse prohibetione lege, et in
observantia iustitiae: prae se ipse Dominus, in de ligno frumentum bonum
et mali comeditur, in se habet. Post peccatum in peccato, dicitur dono
in sudore vultus sui misere panem, quo saepe fraudatibus et similibus
quadragesimali frimum, inuenimus in Moysi Arabia, in Esora, in pu
dantia observantia, etiam in populo in apibus, in Pontificibus et sanctis
sacerdotibus in se habet.

Frimum etiam inuenitur in homine et quae inter se frequentij pugna
certant, animalia et corporalia, ut inquit Apostolus. Curae occultis

adversus Spiritum, et contra, quae nisi firmo confortetur sub Spiritu
Imperio difficile continebitur, quod Sappirus in Parabolis inuise dicitur,
vno: Cui delicate mellea seruiunt suum, murem et ad contumaciam.
Imo firmus est ut ex se affectu Suffragium possim, ut animus in
impetu deliberatione calidus, liberior sit ad suum officium reuertendum.
dum: ~. ##:

Oratio habita Ratisbonae in Comitijs
generalibus Imperij, per Joannem Lutthasij Episcopus
scopus Bauariens et Cancellarium Regni, ac Joannem Jo
annem Regium Judicis Locumtenentem et consiliarios.

Reuerendissimi, Illustrissimi, Venerabiles, Illustres, Magni
Strenui ac Sicuri, Sacri Romani Imperij, Electores,
Principes, Comes, Palatini et ordines domini Romani
Imperii et omni colendissimi.

quam florens olim Regnum Hungaria fuerit et quantum ea
in Europa partes omnium propemodum rerum abundanter
praecelluerit, quanto demum studio contra immanissimum, totius
Christiani orbis hostem Turcam, non se tantum, sed et vicina
Regna propugnauerit, ac defenderit perpetuo fortiter, nemo est
ex vobis Princeps, ceterisque status et ordines clarissimi, qui
vel ex antiquarum historiarum lectionibus, vel ex quotidiana
rerum experientia sibi bene perspectum non habeat. Si enim
quis imprimis amplitudinem, et potentiam illum mente recolligat,
eam certe tantam fuisse inueniet, ut Regna et Prouincias sibi
subiectas habuisse negare non possit. Si vero de Diuitiis et
opibus loquendum sit, diuitiae in Hungaria, adeo magna fue
runt semper, ut et indigena satis superque habuerint, et vi
cini quoque Regnis non contemnenda auxilia suppeditare po
tuerint. Jam si militia gentis consideretur, ea fuit con

contra ferocem et truculentam Mahometi profapia^m in^{11.} tituta^{220.}
et ut per plurimos annos, et quidem a toto eo tempore^{462.} ad^{11.} p^{220.}
usq; horam durare debuit, quo impostor ille nepharius nomen xpi
Dei filij nostri omnium Redemptoris benignissimi virulenta su
ingua profunderet, suiq; dogmatis sectatores in nos xpianos
excitare et animare incepit, ita, ut sane diuini iudicij non
Vngaris tantum, sed et alijs Regnis ac omni populo Christiano
utilis salutaris et necessaria fuit. Statum florentem Vnga
ria tam diu retinuit donec inclinari iuxta Dei iram Regni reb
amissis diuersis vicibus, multis suis regibus, ac propria Vngaro
nobilitatis parte, porro multis cladibus affecta, pluribus bellorum
motibus grauata, infinitisq; cladibus fatigata, et omnibus viribus
eneruata proutem afflictum et indelicem statum adipsi ceretur.
De hoc postremo Hungaroru statu plura hoc loco referri possent,
nisi oia que dici in hac sententia deberent ita teneret vrum
quilibet, ut facile ipset iudicium de rebus vestris ferre queat.
Quid enim potuit aliud nobis ex continuis bellis et armorum stre
pitibus exoriri et subsequi, quam tantum vastitas, paupertas, deso
lacio, ac interitus: Quot putatis hominu millia saltem ab exiqno
tempore, ut antique calamitates taceantur, quo superrime rupto ex
dere, sceptroque iure gentium, hic Turca Sacro Rege nostro
bellum prius intulit, quam induxit ex Hungaria, eiusq; partibus
in captiuitatem abducta esse? Quot fidelium animas existimatis
trucidatas, extinctas et necatas esse? Quot creditis Oppida,
Villas, et possessiones, (non ita pridem opulentissimas) funditus
delatas esse? Nemo Hungarorum est, qui ex hisce bellis adhuc
superstes est, qui vel parentem, fratrem, Consanguineum, aut filium
nepotem, uxorem, filiam, sororem, vel castrosum, villas, Oppidum, idq;
rerum genus non lugeret, et non ingemisceret: eo deuener plurimor
Nobilium res et conditiones ut rusticos potius, quam Nobiles eos,
quis esset iudicaret: Cuius rei si quis causam querat, ea sane abis
non est, prater quam quod prima semper fuerit Hungaria rabiei

et exposita. Cum enim nefandus Turca dominandi ac Imperij sui in unum profertendi libidine allectus, eum sibi semper scopum proposuit, ut ad Sacri Romani Imperij viscera penetraret, debuit utiq; obuia quaeq; sibi Hungaria, eiusq; partium possidia, tamq; loca sibi viciniora, premi et ante omnia attentare, quibus excisis et captis, ea in potestatem reditis, facile finem sui animi assequi posset. Pro vobis itaq; ac pro toto Christiano populo subiit Hungaria tot calamitates, fudit sanguinem, dedit vitam, ac devenit ad extremam paupertatem. Cuius pertulisse Hungaros nunq; poenitebit, quod ea in Reipub. Christiane singulare commodum esse optime vident. Cuius posthac quoq; imo si necessitas sic exigat, etiam maiora ijs perferre, et Deo propitio, se haecq; vicina Regna atq; adeo totam Christianitatem pro viribus armis defendere, in eamq; rem omne studium convertere, quo propria etiam corpora exponere, ac sanguinem ipsum, uti haecenus profundere pristinae virtutis memores, propitissimi semper erunt, dummodo suum Regem, seq; a vicinis Regnis et Provinciis re ipsa ac potenter adiutos esse sentiant, verissimum quidem esse Regem eorum, quem Dei beneficio habent, paterna ac aucta virtutis studiofissimum, tanta semper Imperij et gubernatorum diligentia florere, ipse et in patrii quoq; florere, ut nihil sibi in vita Hungaria nati, omni commodi salutisq; magis expetendum ducat, Namq; sine ea qua ad fedus sancte cum hoste servandum pertinent spectemus, sive autem armorum contra eundem hostem capiendorum preparationes consideremus: utroq; modo ea nobis offertur, quae tanto Principe et Monarcha digna fuerunt. Modo vero cognito fedifragio hostis et re ad aptum bellum laevemente, ne fratribus quidem uterinis pepercit, sed ab alterum eorum ad Sclavonia fines alterum vero Hungariae cum copijs ablegavit. Aeri autem tam proprio quam etiam Regni Ungariae proprii tamq; haereditarii adeo non pepercit. Ut in Hungaria quidem vix una Tricesima nec ullum eorum peculium quis inveniri possit, quod non multis debitis gravatum esset et exhaustis iam propemodum ac evacuatis omnibus harrum narium Regionum nervis nisi aliunde sufficientia praestentur subsidia, quae porro aliud sperandum est, quam ut assumpta arma deponantur, et debilitatis

44
43 247
403
arma confestim conuertat, et Regna quae hactenus quietam uitam ad
perere post modum perpetuus armorum strepitus perferant, et Turcae
cautioni subiecta iura a Saganis cum dedecore et ignominia accipia
Haec omnia breui stylo electores, Principes caterisque status et ordi
nes clarissimi, ideo Ungaria uobis recenset, ut uideatis quibus in
periculis res Ungarorum et etiam Vraemet, atque adeo orbis christiani
posita sint. Negotium nobis est cum Tyranno et Turca cuius
natura, talesque sunt mores, ut nec offitio aut obsequio ulla satis fle
di neque largitione expleji possit: Id solum honestum, id pulchrum,
quod utile putat, leges vero suorum, id ei speridunt ac mandant, ut
Christianos deleat, Sanctum piuum et Deo gratum cenet, si sanguine
Christiano manus polluat, et defudet, inuicis laesete, circumuenire
ac dolo vel vi a nobis aliquid obtinere id ingens luctum putat.
Videtur quidem nunc post acceptas per Dei gratiam aliquot classes uelut
tacere, et facti factisragijs sui panderere. At vulpecula est astutissima
ut ubi primum uel minimam occasionem sibi oblatam animaduerterit
credite uelut ex Troiano quondam equo profilit, et procedentibus claudibus
irritatus ad uindictam se animabit, neque prius conquiescet (nisi forte
aliter deo optimus max: propositum eius disponat) quam se deprimam
cede exaturatum sentiat: qua in re quanta consueuerit iam celeritate
et quanta astutia norunt, quibus cum eo negocium est uno tempore pro
ponit, et perficit animi sui intentum, ita ut in modum cuiusdam aut
uenti unde ueniat, aut quo tendat facile diiudicare non posses. Quapropter
si quidem hoc modo haec se habeant petunt a uobis summa qua possunt
diligentia status et ordines Regni Hungariae, uelitis ex proxima flamm
ignem uestris quoque metuere, dignemini eis auxilia qua potestis maxima
conferre ac in hoc uro falici et bene auspiciato conuentu, non solum qua
ratione reliqua Hungarorum conseruantur cogitare, sed et prospicere et
concludere ut ea quoque pars qua olim longo bello et plurimis armis auulsa
est, vi et potentia nostri et uiri Regis a Imperatoris Rudolphi recupe
retur, occasionem quam Diuina Maesto sua benignitate aliquot uictorijs
de hoste breui tempore reportatis clementer et prorsus ostendit no

ois emolare, quon potius benignè fulturis, ac de tantis auxilijs
conferendis deliberetis, qua ad tanti tamq̃ potentis Tyranni, et si-
stis belli molem sustinendam usq̃ ad finem sufficiant. Nihil enim
certius, quam quod ut est potens superbus et sanguinis Christiani
vindictaq̃ peruspudus, nunquam à Christi hio bello cessabit, donec ve-
totus ille deletatur, vel animi sui conceptum cumulati sine expleat.
Pius vero est ut auxilium ferre non tardetis est etim periculum ino-
mora, et verendum est nisi tardaveritis, idem eveniat, quod prio-
ribus temporibus hactenus multis vicibus factum esse novimus, ut
quod in verum inijtis facili labore et paucis expensis Christi potuisset,
postea ne multis quidem conatibus, nec quam plurimis pecunijs re-
sarciri potuerit. Exemplum nobis est Constantinopolitana expugna-
tio, ut nra quotidiana taceamus, quantum ad Ungaros attinet, non qui-
dem possumus inficias ire (quod et supra dictum est Regni opes et
belli superioribus, quibus iam tol annos tota Hungaria laboravit et pene
deleta est, et alijs domesticis malis satis superq̃ et quidem ad extrema
usq̃ paupertatem attenuatas esse debilitatas vires res q̃ omnes in An-
gusto sitas, sed tamen si tempestive et honesto modo adpiti fuerimus nihil
nobis antiquiq̃, nihil cariq̃ habemus, quam ut nō facultates tantum,
quas reliquas nobis fortuna belli fecit, libenter nos quoq̃ in hos belli
usus preferamus, sed et vitam ipsam qua homini nihil cariq̃ in hoc
orbe est. Integer iam iam complebitur annus quod exar desce-
te p̃tati bello continuo in campo hævamus, in qua expeditione nullo
nec nobilis, nec rusticus exemptus, sed pariter periculum omnes et
cunctas huius belli incommoditates. Idem conclusum est nunc iterum
per status et ordines Regni in eoni conventu, ut nimirum et Praelati
et Barones Magnatesq̃ et cuncta nobilitas maioribus quibus poterit
vivibus, insurgat, ac penes Serenissimum Archiducem Mattheum arma
qua possunt maxima capiant, rusticis vero tanq̃ ad bellum minus idone-
is, numerosa, et quidem hactenus nullo unquam tempore addita,
taxa imposita est. Ex quibus facile quilibet iudicium
ferre potest, Ungaros sibi neutiquam desisse, sed in summa etia
eorum paupertate omnia facere, que viros fortes patriq̃ aman-

tes adherent. At contra inimicum potentissimum et formidolissimum
 maioribus opibus, maioribusq; viribus opus est, auxilio ^{409.} inquam Romano
 opus est. Romani enim tantummodo Imperium et nullum aliud bo-
 tempore recte, commode et facile potentie Turcica resistere potest.
 Quod nisi serio imminentibus periculis tempestive succurrat, procul dubio
 actum erit de Ungaria, quam amissa non cum magno labore certe fiet, ut
 Turca sibi has quoq; terras vicinas subijget. Imo certum est quod
 et Transalpina oes regiones et Lascia ipsa cuius populus nunc tre-
 opt: map. sit laus unitas nostras partes agere videtur, in Ungariam
 eiusq; statum sunt intente. Quod si vel in minimo inclinabitur, et
 secus quam spes est nobiscum ab hoste agatur, nihil certius quam quod
 omnis is populus iterum deficiet a nobis, et arma cum Turcis contra
 hac Regna volens volens capiet. Quare itaq; Electores, Principe,
 ceteriq; status et ordines Pelagi Ungariam, nutantem et fessam,
 quam potestis maxime nec patiamini ut quod feliciter inchoatum
 est, cum damno Christianitatis refrigescat, et interrumpatur.
 Quod Ungari de vobis promereri nullo modo intermittent. Optabile
 Responsum expectamus. Actum in Civitate Sacri Romani
 Ratisbonae. In generali Conventu ultima Junij. Anno
 Domini 1594. *J. W. V. S.*

In Hardickium, qui prodidit Jaurinum
 Hardickius Turcis patriam postur reddidit iuro
 Sutorisici utrumq; deditus orbis erit.
 Aliud
 Judas Christum Judas, Troiam Sinon Argis,
 Jaurinum Turcis prodidit Hardickius.
 Aliud.
 Quis prior Judas? Dæmon, quis Dæmon, utrumq;
 Neguitia superans proditor, Hardickius,

Res Herchi parrnas Achironi quot irrogat umbris,
Unus in inferno tot vivat Hardichius.

Aliud. Slep Scep.

Et patrem et patriam turpi qui prodidit astu,
Hardichius patri est postis amara sine.

Aliud

Sacrilego Dominum Judas unundidit aere
Et Dominion et patriam unndidit Hardichius.

Aliud.

Prodidit argento Christum sceleratus Judas,
Argento ac auro prodidit Hardichius.

Aliud.

Fanum Episcopi accendens facto se polluit ipse,
Sed gravius peccat proditor Hardichius.

Aliud

Judicis Judas prodit Johem motu Christum
Hardichius Christum Christoblas y Jraul Gitis.

Aliud.

Quot quot erant, quot sunt, quot erunt curonia corda,
Cuncta unfer Juperat franchi tuci Hardichius.

Aliud

Cus non Stigomiu est caplu Regalis et Alba,
Matthia Austriaco castra regni Duce.
In causa Hardichius fuit hac tunc ipse ferebat,
Quando carnifex debuit esse mori.

Aliud

Judicis in Hardichius non debuit esse ferri
Mille at supplicis afficiendus erat
Demostat ipse hoc caput per compita ^{crucis cadaver?}
Territis Jupim cum traherentur ignis.

Mulces maestram, morosa musica mentis

Varij vacuos voco vocante viros

Sollicitos suavis soluit solamque sensus

Ingenium Ingenius illicit illa vocis

Cedant cura chorj cum cantant carmina cultj

Accendens accers aptat ad arma animos

Hoc ego q scribo fides mihi corde manebis
Quamvis in varijs vinas utiq lovis
Cecinit scripsit

Ab Hirshenbergi S.C.
hac temporis Capitaneis 13
Sermo reparata salutis 15.

Per vos qui non vos sed usum
tuo te sperem.

Articuli et condiciones tractatus, inter Sacram Casar^{am} Regiam
 Hungariae et Bohemiae, et Illustrissimum Transilvaniae Principem
 Annum Sigismundum Balthazari de Bonha, per Rarodulphum Joannem
 Eudazy, Episcopum Jaurinensem et Regni Hungariae Camerarium, et
 Debagy Cistercium Patrissem, nec non Speciales ac Magnificos Thoma
 Excubito, Hieronymum morabio claudii Cistercium, et Regni Dalmatiae Praesidem
 et Silvanum Baruum, Nucleum Galffy de Edeod Comitem Joannem
 sub et Capitanum arab Desoniam, nec non Subleat^{em} Regalium Magnum
 Juratum ab Danubio Regni Hungariae Jarchu Capitanum Simonem
 Jarchu de Gyimesi Quatuordecim Regalium Magnum, et Joannem de
 Eszabaga Praesidem cogit in futuris Locumdem, Consilio Sacrae
 Casar^{ae} Regiae, Martio ad it^{em} de Legatis et una cum Specialibus
 et Magnificis Stephanum Dufflay de his Maria Capitanum
 Varadina, et Comitem Comitatus Di. Carier Consilio et creatorum.
 Thoma non Generosus et Gregorius Gregorium Thabi, de Buzsagd,
 Joannem Sigbert de Jankablos, Joannem Zaethy, Albertus Jarchu,
 Auditor Regni Cistercium Cistercium et Doctor^{em} de Bonsum Castrum, ab
 Illustrissimo Principe Transilvaniae, cum plura et sufficienti munda
 de missio, et alia parte, et munda et munda et munda et munda
 et Illustrissimus Dominus munda et munda et munda et munda
 Comitem, et Secretissimum Hispaniae Regis Catholici scabore, et munda
 de Sancto Amore, et Laule Sippo Dampin Albero Barone in Jarchu
 Jarchu, Droffenfami, et Galantiam Comitatus Jivolis Marcellus, Sarc
 dicit Sacra Casar^{ae} Regiae, Martio Camerario, Consiliario Sarc, et
 Dulce Casar^{ae} Marcellus, ipi et conclusi, Pegg^o 26 Januarii Anno Domini
 Millesimo Quingentesimo Nonagesimo Quinto.

Sacra Casar^{ae} Regiae, Martio pro sua persona et oronum Regni Hungariae
 Jarchu, et in bello contra Sotho suscipio Jarchu Jarchu, Quat
 p^o aliquando ad factus et Jarchu ad Jarchu, et ab Jarchu
 et Communicato Consilio Principis Jarchu factus ad concordia Jarchu

Vngari de usibus domibus suis moderata iura. Memores etiam quod quoniam
 Nos etiam in eadem, iura municipalia, quoniam etiam in Transylvania
 et in partibus ministrantibus hinc illa et illa in summas. Donarunt etiam eis
 et in seipsum sed pro talibus et geodis acquirere. Item dicitur quod
 in Vngari in tempore quo Transylvania ad eorum devotio hinc dicitur
 pro gloria et utilitate Transylvania gubernante seu Magistro in
 illo tempore Provinciarum carere. Cuius Dei devotio est. Primum Transylvania
 cum filiis eandem sed et filius Gyorgy ad eas spectavit. Iste de parente de
 dicitur de massulo baptis, sua Matris cuius liber filius de eorum. Contra illum
 et contra quosdam in Transylvania, contra multorum in localia. Sicut
 Nos item sua Matris asar regis Regis tempore de possessionibus suis
 quod Regno Vngarie, Transylvania, etiam in locis in quibus ha
 bi etiam iuramento in mentem facit. Quibus Regis Danica et
 a parte Transylvania et in illa. Secundo in quod dicitur regis Ladis
 Stephano Barbois per suam Matrem collecta suis.

3. Ut dicitur per Matrem et in libro sanguinis. Quod dicitur Illustrissimo Princi
 regem. Primum tempore. Primum, nihil per in sum est et postquam est
 quod dicitur in quod dicitur debitum et solvi. Quod dicitur. Quod
 dicitur, et a quod dicitur debitum. Primum, et dicitur de
 non, qui sunt cum dicitur Matre sua dicitur. Primum debitum et solvi
 solvi etiam sunt, in eorum consensu de se, quod et filius illis
 aliquid de se.

4. Sicut dicitur et dicitur Matrem. Primum Transylvania et regno per
 suo libero. Primum et dicitur et appellatione Illustrissimi Princi. Et
 sua auctoritate in moribus et munia et dicitur, et dicitur de se et dicitur.

5. Ut Illustrissimo Princi. Primum dicitur v. dicitur a Primum dicitur
 ad solvi in quibus, Sicut dicitur Matrem primum dicitur.

6. Ut vero Illustrissimo Princi ad quod dicitur. Primum dicitur et dicitur
 primum dicitur. Sicut dicitur a Regis Matrem sua, in quibus dicitur
 primum, in quibus Transylvania, aut dicitur illi dicitur et dicitur
 primum dicitur et dicitur primum dicitur, in quibus dicitur et dicitur.

quibus aliquibus auxiliis...
 et in his...
 talibus...
 sua...
 fore...
 conficiat...
 facta...
 quod...
 maior...

Et Sacrum Romanum Imperium Illustrissimum Princeps et ditionis
 ipsi subiectis, ad eam ac defensionem suscipiat. Sacre Matris sue
 quantum in se erit, suo tempore libertate curabit, ipsumque Princeps
 ac Imperatorem ipsum, cum eadem Imperij Principibus, suis suffraganeis
 dament et personis, inter Imperij ordinibus curabit.

Quorumque omnibus, officii iustitiam aut alia bona loca communibus viribus,
 quando a Sacra Matris Magistrate fuerit, in sub ipsi potest ad effectum
 miteret, capiendo eam respectabuntur. Sacre sue Matris eius auctoritate
 que auctoritate Illustrissimum Consiliarium Princeps ipsumque Princeps
 sanguine non sublevis, videtur aut alia diligentia busi ad miteri,
 Illustrissimum Princeps Consiliarium auctoritate solum tantum,
 que et subinde in sacra Matris sue, tam Illustrissimum Princeps, qua
 ipsumque Princeps ad miteri. Que ad miteri Illustrissimum Princeps,
 ipsumque Princeps ad coronam Urbis Imperij Imperij abibus Imperij
 quo a Princeps occupata fuerit et Imperij auctoritate, et Sacre Matris sue
 factis reliquere, nisi ut ipsumque Princeps ad miteri alijbus eandem
 Imperio factis.

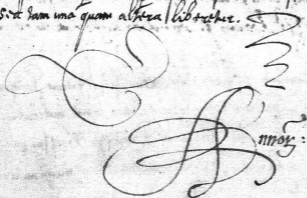
Pollentia Sacre Matris sue duplium se liberalitate sua Illustrissimo Princeps
 suppeditatur esse, ad munimenta in Imperio et Imperio de loco, que iudicialiter
 et Christiano esse. Quomodo motum Illustrissimum Princeps Imperio pollentia
 se facultatibus suis et viribus non patitur, et eadem loca serio muniamur.

Defendatur pro hisque, Sac. Cesar: Mallus et commoto Christianor.

10. Quoniam dubii sunt bellicum aspectus, multaq[ue] p[ro]p[ri]e opinionem p[ro]sumt, cum in re ita p[ro]p[ri]e
si forte sua utilitatem. Vel successu sibi ea necessitas imponeret. Quod p[ro]p[ri]e
D[omi]ni omen dicitur, et dicitur ex hancilio hanc prouinciam amplius non p[ro]p[ri]e
sed p[ro]p[ri]e, multib[us] sibi ea a p[ro]p[ri]e cogitatur. In hoc ipsius p[ro]p[ri]e casu,
Sac. Cesar et Regia Mattas suo nomine ac successore suo, locum archem in alijs
suis ditionibus, archemq[ue] prouinciam, quo vitam pro dignitate possit dante p[ro]p[ri]e
in ea m[er]ito spacium se cum ijs ad quod ea consultatio p[ro]p[ri]e communicata effi-
gnabit. Simile alio p[ro]p[ri]e, qui fortunatam suam cum salute Illustrissim
Principis conjunctam Christianam nominis causa, in ditionem adduxerunt, Sac. Cesar
Mattas sua, tam rationem benigni habebit, et paratem in ditionibus suis, si
quid eis aduersi acciderit, p[ro]p[ri]e, et aliquam ab eis subductionem m[er]itatur.

11. Hab. conditiones omnes et articulos, et Instrumento solemni et faciente Principis ipsi
alijs ordinis Transiluanica, et una, Sac. Vero Mattas sua bona p[ro]p[ri]e, ac verbo
Cesaris Regiisq[ue] propria manu subscriptione, sigillisq[ue] appensione, una cum Roman
Vnaq[ue] ordinibus et altera partibus confirmanda.

12. Principis cum summa belli necessitate, hab. supra explicatas conditiones, et
articulos, quam p[ro]p[ri]e utriusq[ue] concludi, et utriusq[ue] partem, ad eorum obseruationem
obligari, Mater sua Mater sed quidem iam nunc ita p[ro]p[ri]e, ut si mater morum, de qua
Illmo Principi certis p[ro]p[ri]e non successerit, m[er]ito ea pars obligata m[er]itatur.
sit iam una quam altera libere.

mmoy:

Equitibus Ordo a Rege Poloniae desiderare nolente per unum 18
consensu J. E. filium Archiducem Ernestum in Regem Poloniae XVIII
et Magnam Ducem Lithuanie egerunt, me hoc quoque contentum 358. 226
fore, modo de finibus controversis transactio necesse fuerit
et foret

Relatum autem est nobis inter status
et ordines Regni Poloniae dispersionem esse exortum, cum ali
ant nos, aut filium nostrum, alij vero: alij vero Wayrodam
Transylvan: Turcico ita per suas literas postulante et instigari
Suldano, in Dominum egeri vellent. Si itaq; a Deo
Regni Poloniae, nulla Habita nostrae administrationis ratione, noster
et J. E. filius filij regis, et Wayrodam Transylvan ad
petitionem Turcico electus fuerit, ad maximum sane id utriusq;
nostrum atq; omnium Christianorum Principum detrimentum et
pernicium: imolumentum vero et incrementum infidelium et Ethnicorum
dominorum, cedet. Summa primum videtur postulata necessitas,
ut nos cum J. E. fratre nobis charissimo rem propter ita exordium
et deliberandam suscipiamus, quo Dominum Regni Poloniae
Wayrodam Transylvan posthabito, alium nominem, quam vel
nostrum, vel J. E. filium ad Regni administrationem admittant.

Quod si enim Transylvan Wayrodam ratione Habita Suldano
Turcico id summopere flagitante, ad Regni gubernationem admi
serint, tum et nostrae et omnium Christianorum Principum, res
maximas, ut dictum est, afferantur damnis, infidelium autem
incrementum sument. Idcirco utriusq; nostrum in id seculo
erit incumbendum, ne Regnum Poloniae et Magnae Ducatus
Lithuaniae in ullius, quam aut nostri, aut J. E. filij potestatem
deveniat. Et ubi J. E. eiusdemq; filio Archiduce Ernesto, postquam
regnum illud obtinuerit, amicitia et foedere firmo deuncti
Jurimus simul omnibus nostris hostibus unanimiter resistemus.

Hic de rebus nostrae Consilium Magister et Wayrodam

1597. Mikula Romanowicz unni cum reliquis sibi a nobis
adiunctis cum Legatis T & contulit, atq; ex mandato etia
nostro certi aliqua cum illis concludere et statueri uoluit:
ut, si statibus et ordinibus Regni Polonice et Magni Ducat
Lithuaniæ non esset animus nostro aut C & S filio rerum
summam committenti, armata manu eosdem aggredieremur,
eay; dominia ut nobis subiceremus. De militijs quoq;
quibus id fieri posset, agere in animo habuit: sed C & S
Legaty, quod nullum ab eadem haberent mandatum, nihil se
hæc de rebus agere posse, Consiliarijs nostris affirmarunt.
Verum magnos Legatos, quos T & S plenis mandatis ad eam
ardua negocia tractanda et componenda: fratrum quoq;
confederationem et amicitiam ad nos mittere
constitueret, esse expectandas.

Hoc cum ita
sit petimus, ut tu, frater nobis charissime, eos insignes Legatos
suffragantibus mandatis ad ea negocia conferas: misisti eos
cum nostris, quibus auditis ea quoq; omnia per tuos Consilia
communicari cupimus, si iam quoq; tempore mittere uelit, quibus
cum quando ad nos uenerint, omnia amica transactione
ad finem optimum perducere conabimur. Cum ijs Christianis
Principibus, qui T & S amicitia et fœdere diuinitus sunt, nos etia
certo amicitiae et fœderis uinculo contra ois nostros inimicos
coniungi exoptamus. Quamobrem C & S operam dare uelit, ut
cum suis aliorum Christianorum Principum Legatis quoq; ad
nos expeditantur, cum quibus amicitiam et confederationem
contra omnes nostros hostes inire, eay; pro rei necessitate
confirmare studerimus. Atq; ita in hac cura omnibus
nostris incumbemus cogitationibus, ut et nostra et omnium
Christianorum Principum dominia et Prouinciæ contra
omnium hostium insultus in pace et tranquillitate conseruari
possint: —

matissimo et doctissimo viro ano Petro ²⁰⁹
Baroeseio Ludirectorij & medicinien, amico suo.
suo integerrimo.

S. Accepi binas a te literas, quae mihi fuere jucundissime lectae
et velim nobis eam gratia a Deo dari ut simul esse possimus, et
coram de nostris Indijs frequenter conferris verbis et rebus ipsis.
Sperarem nos ea studia ad effectum deducturos, tantum oratio
vires, ut nobis centos placeat mihi quod tibi vixationis libris
Paracelsi placeat. Tantum orandus Deus, ut nobis oculos aperiat
quod a se ipsis in natura laedum vidimus, respectuq; ambulatione
Quid scribatur de materia lapidis et eius fabrica, scis. Baro
ingardus omnes terminos summa Spiritum et corpus aliud
ex illo non colligo, hoc est, Mercurium crudum et solum vel
Lunam, et qui adveiat regulam Antimonij. Sicut qui hanc
ut a natura accipitur, ita illis veniunt. Alij ex his ma
teria lapidis eliciunt. Frustulum aurij et crudorum illorum
labori vident. Hieronimus Pragensis scripsit et notum novellu
quem tibi describi curavi, rececit praedicta omnia ad magnam
et triumphalem lapidem, et recepit Mercurium quendam
currentem rubrum ex propria sua materia extractu. Et
affirmat sola dictione fieri posse. Concedit tamen Kr su
pra dicta multa utilia esticij posse, imo ex eorum materia
lib. Marcasitis, vitriolis, aluminib, Kr solum regem et ali
as diversas rationes. At Kr triumphale elixir purissimum
Si habes fideliorem provisorum mitte pro eo, et mitte si quid videris
ut habes quod tibi placeat nobis communica. Nihil est quod
salvo, quod se occultare velim. Bonum namq; est sui comu
nicatum. Dabis etiam mihi necessitudinum vixationum
ut ea meo exemplari contra, quod ex duobus existim
et uno Saphira adito colligi. Cupio ita scire quid scrip
tasi scripturae habeas, Nam edita valde corrupte edun
propterea fuit ministrans deo, utcumq; me ex eius
scriptis viduo. Sed magica vix nonde conatus sum
et videri. Magia Puris, Sappia Gracis, Sappia

na Latinis, idem sunt. Magi hinc Saeculorum et natura in
quistorum, Physici, Aeronomi, Transmutatores Medici. &c. Si Hermis
Trinogiphis id est, et habuerim hanc oia, et scripsit 3625 li-
bros. Cuius vero oia Theophrastica nihil aliud, esse, quae Hermi-
cae Schola refulgentia quaedam. Proximis vero optari me Grae-
ce habere, quae habimur. In bibliothecis Italicis et Gallias late-
re constat. Antiquissimam Graeca scripta Alchimicis optari. Et nam
et illa nos imitari possumus. Inter alia tribus verbis magis
significatio hanc ceperunt, et quam ducas brevissima viam ad
Veritatem disceptanda Laurentij Ventura Venti libri de
Alchimia habet; Sed non dum legi, et haec commendatione vero
legam. Quamquam iudicium deo et deus filijs breviori libro
potuisse deum scribere. Pantegni Venti de sua Verisimilitudine
videtur veram tradere artem, sed fons aurum et montibus et lapsi-
dibus excedendum, ita et illo arte quam involuta cum multis
Favillis tradit, et in. Sicut Venti. Mihi non prohiberet sum,
his facere in transmittendis hinc inde libris, modo si certum
et fideliter hoc fieri potest. Epistola prima Junij Anno 1579.
Spero me adhuc hic inveniri mansurum. Si ceteris Saeculorum ha-
bitis vestram mandis, faciem cum eo tam, quae requiritur, di-
ligentia in desperato casu.

Tuus ex animo.

Joach. Rheticus.

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Ostatnia 17

60-102 Poznań

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82